

CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI

ŠT. 5, 6

MAJ ♦ 1932 ♦ JUNIJ

LETO 53

Dr. Frančišek Kimovec:

Ljudsko petje pri božji službi.

Naša cerkvena glasba v obče stoji na zelo visoki stopnji. Imamo obilo, toliko da ne rečem: preobilo lepih skladieb, dobrih zborov kakor morda težko kje, mogočnih orgel, — katera škofija premore toliko vnetih organistov, požrtvovalnih pevcev? Res požrtvovalnih! Radi se uče, nobenega truda se ne boje, ne strašijo jih pota, ne zadrži jih ne mraz ne vročina, ne dež ne vihar ni metež. Ko se drugi ljudje stiskajo in dremljejo ob toplih pečeh in mirno spe pod odejo, hite pevci v mraz in burjo in zamete k vaji. Ko si drugi ob nedeljah privoščijo zasluženega pokoja poleti v hladni senci, pozimi v toplem domku, ali si poiščejo prijateljsko družbo, da v njej pokramljajo, se porazvedre, pevci porabijo čas za učenje, da se bo slava božja lepše, veličastneje razlegala pod visokimi oboki in razlivala v srca, zbrana krog oltarjev.

In vendar vsem potrebam ne morejo zadostiti. Trikrat, ali morda celo večkrat večina pevcev ne more k božji službi.

Zato se že več nego dva rodova, nad osemdeset let se že razlega klic po ljudskem petju, po tem, da bi vsaj pri nekaterih pobožnostih, če že ne pri vseh, vsaj ob določenih časih, če že ni mogoče vedno, pri božji službi pelo vse navzočno ljudstvo in se božje službe ne udeleževalo le molče, da bi le poslušajoč spremljalo pevce, marveč udeleževalo naj bi se s prepevanjem svetih pesmi in si tako samo užigalo v srcu ogenj božje ljubezni. Naše cerkveno petje ljudskega petja že več nego dva rodova občutno pogreša.

V ljubljanski škofiji so ga le še krnjavi ostanki, pa še teh povsod ni. To so kake pete litanije, semtertje kak blagoslov. Danes se je začelo v nekaterih župnijah: na Vrhniki, v Št. Vidu na Dol., na Vranji Peči in drugod hvalevredno in zelo uspešno gojiti.

Več je ljudskega petja v lavantinski škofiji, prav posebno še v Slovenski Krajini (Prekmurju) in na vzhodnem Štajerskem. Kadar tam pri-

dejo na vrsto pesmi, ki se ljudem prilegajo, je njih petje res ljudsko petje; to se pravi: tam res vse ljudstvo, v cerkvi zbrano, poje, moški in ženske, staro in mlado, fantje bolj ognjevitost ko dekleta. Kako, da je prav v ljubljanski škofiji ljudskega petja najmanj? Ali ga sploh ni bilo? In če je bilo, kdaj in zakaj je izginilo?

Imeli smo ga kakor ga je cerkev imela v vseh časih in ga ima še zelo v vseh narodih.

To nam pričajo zapiski slovitega koroškega rodoljuba župnika Matija Majerja Ziljskega. On je za cerkveno ljudsko pesmijo preteknil vso Slovenijo in jo prebredel od Gospe svete do »Straže hrvaške«, od bistre, divje spenjene Soče, do kalne, temne in otožne Mure. Ljudsko petje je še povsod našel. L. 1846. je kot plod svojega dela izdal svojo »Pesmarico cerkevno«, kjer popisuje način tedanjega cerkvenega petja, ki je bilo splošno, enoglasno ljudsko petje: vsi so peli, in vsi enoglasno. Najlepše se mu je zdelo pri Goričanih. »Vsolej me veselje obhaja, kedar se na tiste kraje spomenim, ki tako lepo povsod cela cerkev poje.« (Prim. Dom in svet 1917, str. 210.) — Spričuje nam škof Slomšek, ki l. 1849. v »Zgodnji Danici« tako-le toži (prim. Dom in svet 1917, str. 163): »Bila je v starih časih lepa šega na vsak Gospodov god pred pridgo posebno sveto pesem zapeti, kakor za advent: Poslan je angel Gabriel¹; za Božič: Eno dete je rojeno²; za Velikonoč: Jezus je od smerti vstal itd. Že ene dni poprej smo jo doma poskušali; stari so mlade peti učili. Ino ko so gospod fajmošter iz kancelna (lece) pesem začeli, ino vsa cerkev za njimi glasno potegnili, se nam je zdelo, de smo v nebesih in svete skrivnosti gledamo. Res de so stare svete pesmi prav priprosto zložene, njih koralni napevi (viže) otožno slujejo, pa so polne božjiga, ino pa domačiga, Slovenskiga duha. Pač škoda jih je, de so po naših cerkvah potihnile in jih je ptuji neprijazen duh zadušil.«

Osem let kasneje Slomšek v Drobntnicah še gorkeje toži (1857): »Pač smo se veselili cerkvenoletnih svetkov (praznikov) in ves prejden teden smo poslušali sveto pesm, ki se bo prihodno nedelo alj sveto godovno... zapela in oživela srca.

Toliko živahne so bile stara adventna pesm Poslan je angel Gabriel z svojim donečim napevom, ktera nam je oznanovala prihod Gospodov kakti glas vpijočega v pušavi. Še mičnej je slula božična pesm: Je eno dete rojeno, oj rojeno, z svojim premilim napevom. Ravno tako mogočna pesm je bila stara velikonočna: Jezus je od mertvih vstal od svoje bridke martre. Nam se je veseliti in Boga hvaliti: aleluja, ki je v svojem milo veselim napevi prav živo občutiti dala, kako se je pobožnim ženam in učencom o vstajenji Jezusovem žalost v neizrekljivo veselje premenila. In kedar so pridgar iz lece eno tih svetih pesm zapeli, in vsa

¹ V Ceciliji: Dopolni se obljube čas.

² V Ceciliji: Oj Dete je rojeno nam.

cerkev za njimi ednoglasno potegnila, vsa verna občina je plavala v enem duhovskem veselju ter pela in pila iz živivega vira svete vere nebeške čute pobožnega, večnega življenja... V sedajnih dneh so te in takšne stare pesme večidel po slovenskem vtihnile; nove so jih podlezele, tode boljšega duha med ljudi niso donesle, naj si so ravno bolj vbrane.«

Tako bi imeli dokaz za Goriško in Štajersko (in Koroško); za Kranjsko imamo poleg Slomška (l. 1850 v »Danici«), ki tudi o ljudskem petju po Kranjskem piše, še druge priče: za Gorenjsko mi je izpričal Aljaž, da so za časa, ko je bila njegova mati še mlada, vsi v Smledniku ljudje po cerkvi peli kot najljubšo božično po napevu, ki jo je Foerster prinesel v Ceciliji kot postno v molu: Večno srečno je življenje. Ta napev je tudi Potočnik zapisal kot »eno prav staro melodijo« (z Dolenjskega).

Za Dolenjsko imamo tudi še druge Potočnikove podatke in sicer o božični pesmi, ki jo Slomšek hvali kot mično, »božično z nje prečudnim veseljem«: »Je eno dete rójeno«. Krog l. 1830. so jo v Št. Jerneju, kjer je bil Potočnik za kaplana, na sv. večer pri božji službi vsi peli, tudi možaki — kar posebej poudarja.

Za Notranjsko mi je prof. Gerbič povedal, da so v Cerknici krog l. 1847. o božiču vsi peli isto staro božično: »Enù detè je rójenu, aj rojenu notri v tèm mestu Betlehem.«

Ljudsko petje smo torej imeli.

Pa ga več ni. Kdaj je izginilo?

Proti sredini 19. stoletja, kar nam zopet dokazujejo prav isti pisatelji.

Kdo ga je izgnal?

Nekateri so zadnje čase hoteli to krivdo naprtiti cecilianstvu.

Pa kako, da za Štajersko že Slomšek toži za izgubljenim ali vsaj pojemajočim ljudskim petjem davno prej, 30 let prej, preden se je pri nas cecilianstvo vzbudilo?

In za Kranjsko: kako da škof Missia takoj, ko pride v škofijo, toži, da ljudskega petja sploh ni, in želi in spodbuja, naj bi se oživilo. In vendar se je cecilianstvo takrat še le začenjalo in je imelo več hudih nasprotnikov kakor prijateljev.

Ljudsko petje je izginilo takrat, ko se je v cerkve začelo uvajati večglasno zborovsko petje; to se je pa razširilo po naši škofiji kar splošno pred cecilianstvom. V Riharjevi dobi zlasti so se razvili po naših cerkvah zbori, bolj zborčki: navadno so pele tri ženske prvi, drugi in tretji glas, organist je pa basiral. Včasih je še kak tenor vmes prišel in v zboru pel. To je trpelo do cecilianstva in še dalje in sem sam še dvajset let po nastopu cecelianstva imel priliko take zборе pogosto poslušati, in še danes jih je. Saj so imeli včasih zelo dobro zastavljene glasove in so lepo ubrano, čisto, polno zveneče peli. Tam, kjer ni bilo orgel, večkrat še bolj natančno kot ob orglah.

Pa zakaj so ljudje po cerkvi nehali peti? Saj bi bili še mogli z zborom peti?

Do srede 19. stoletja so bili ljudje vajeni peti le enoglasno. O tem imamo zapisane tako točne dokaze, kakor o malokaterem drugem vprašanju iz naše glasbene preteklosti. Dotlej so vsi peli enoglasno, vsi samo napev. Kjer so imeli orgle, so orgle dale harmonično podlago. Organist je zaorgljal in pesem začel, ljudstvo je pa za njim potegnilo. — Ob slovesnejših prilikah je nekatere pesmi duhovnik sam začenjal — kakor še dandanes pri ljubljanskem dvojnem blagoslovu duhovnik začne *Tantum ergo* (oz. V zakramentu) in *Genitori Genitoque* (Tebi Oče z ljubim Sinom) ali kakor pri slovesni maši intonira glorio, *credo*.

Kjer ni bilo orgel, so imeli enega ali dva, morda kje tudi več predpevcev, da so pesem začenjali, ljudje so jo pa za njimi povzeli. Na naših otokih v Hrv. Primorju in Dalmaciji, kjer skoraj nikjer še nimajo orgel, imajo povsod predpevce, navadno dva, ki pesmi, stalne mašne speve začenjata (*Gospodi pomiluj*, *Slava* va višnjih, *Veruju*, *Svet*, *Blagoslovljen*, *Aganče boži*); spremenljive dele (*Introit* — pristup, *graduale* — stepennaja, *ofertorij* — prinos in *komunijo* — pričeščenje) pa odpojeta sama po stalnih, določenih melodičnih vzorcih.

Večglasno ljudje, vajeni enoglasja, seveda niso mogli peti. To je ena plat.

Po drugi plati pa zbori ljudskega petja tudi marali niso. Zbor se je ločil od ljudstva, se povzpел na kor in pevci bi ne bili trpeli, čeprav bi se bil kdo v cerkvi hotel pridružiti, ker bi jim bil petje in ubranost le kvaril. Saj izučeni, pa tudi neizučeni pevci tudi dandanes niso drugačni; ljudsko petje navadno le po strani, izpod čela gledajo in ga neradi trpe. Šenkлавške jutranje pevke n. pr. so mi rekle, naj bi rajši kar same pele in naj bi se oznanjeno ljudsko petje opustile. — Ko smo pred leti prvič začeli z vajami za ljudsko petje, je kmalu neka ženska prišla k meni, češ: Kaj bi le vsi peli; mi ki bolje znamo, ki smo se peti že učili, samo ti naj bi peli.

Po tretji plati se zdi, da so morda orgle same tu in tam nehote tudi pripomogle, da je ljudsko petje hitreje izginjalo. V Šenkлавžu n. pr. ob navadnih dneh pri blagoslovih stalnim pevkam kar precej pomagamo in godemo. Pred prazniki, ko se oglase orgle in petje s kora, vsi utihnemo, pa naj bi na koru samo en glas prepeval.

Seveda je pomagalo tudi to, ker so zbori prinesli novih pesmi. Prej so rodovi in rodovi peli ene in iste napeve, ki so jim prišli v meso in kri. Zdaj so zadoneli čisto novi napevi, polni čisto drugega duha.

Zato se je ljudsko petje ohranilo le tam, kjer se niso razvili zbori in vsega petja prevzeli, in kjer so se pele še stare pesmi.

To se je zlasti godilo v Slovenski Krajini (Prekmurju), kjer do prevrata zborovskega petja niso poznali, marveč je na koru bil organist in pesmi začenjal, ljudstvo po cerkvi je pa pesem povzelo in pelo. Ostalo

ga je precej menda tudi še po vzhodnem Štajerskem (po Prlekiji), kjer so se enake navade tudi do novejših časov ohranile.

In zdaj bi ga radi razširili povsod, po vseh slovenskih župnijah.

Zlasti danes je važno to vprašanje, ker se po želji Cerkve vedno bolj dela na to, da se verniki božje službe čim bolj dejanski udeležujejo in pri njej sodelujejo.

Prav bi bilo, hvale vredno in za versko življenje, za bolj živo sodelovanje prepotrebno.

Kdor je ljudsko petje v vsi njega mogočnosti slišal, bo vedel, kako važne, najvažnejše vrste cerkvene glasbe pogrešamo.

Vtis, ki ga dela ljudsko petje na človekovo srce, je nepopisen. V nedeljo sem se zopet spomnil, kako je bilo, ko sem ga prvikrat slišal. Učil sem se glasbe na dunajski akademiji (konservatoriju), pa je sv. Leopolda dan slavni govornik, dunajski apostol p. Abel (ki je v Ljubljani v stolnici menda l. 1890(?) imel šmarnice), pripeljal v procesiji kakih 6000 dunajskih romarjev, od ministra do delavca, samih moških na grob sv. Leopolda v Klosterneuburg. V veličastni cerkvi so enoglasno odpeli vseh — ne vem koliko kitic, vsaj dvanajst — Mittererjeve pesmi: Božje milostno Srce (Kvišku zdaj, dežela vsa!); mi gojenci smo jih na stare velike, težke orgle spremljali, da nam je pot lil z obraza. Noben koncert, nobena opera ni tako silovito učinkovala, pa sem jih vsak teden skozi tri leta obilo slišal. Papeški nuncij, ki je bil na stranskem koru navzočen, je jokal kako otrok. Poreče kdo: Enoglasno! in se namrdne. — Kako pusto, dolgočasno. — Da, enoglasno je bilo. Saj je v operah, oratorijih največ enoglasja, navadno celo en sam pevec poje; pa kako ga poslušajo in mu ploskajo! In v naših božičnih pesmih, ali niso najlepša mesta razni samospevi, torej enoglasje?

Sicer so pa orgle tu, ki delajo večglasje in harmonijo napolnijo. Je imel prav tisti gospod, ki mi je nekoč dejal: »Ali je kaj veličastnejšega kakor lep unisono (enoglasno petje) pa Premrl zraven z orglami?«

Pa tako silno ne vpliva samo na poslušavca, marveč tudi na ljudi same, vse jih prevzema. Saj smo slišali Slomška, kako ob taki pesmi »vsa verna občina plava v enem veselju«.

Ko sem bil v Prekmurju, sem v velikanski cerkvi v Črensovcih prvikrat na slovenskih tleh slišal res ljudsko petje, ko je res vsa cerkev pela, da je kar grmelo in se je zdelo, da se ves prostor ziblje in maje. Nikdar ne pozabim vtisa, ki ga je to petje name napravilo, pa tudi tega ne, kako je petje samo na ljudi učinkovalo. Kar zažarele so jim oči, obrazi se razsvetlili, cerkev je kakor obstrmela, vsako pregibanje je prenehalo, še otroci so kakor ukovani obstali in široko odpirali svoje kljunčke in z odraslimi tekmovali.

Pojo pa tam samo dvoglasno, tenor s sopranom, bas z altom. Pa ne v tercah ali sekstah, marveč njih dvoglasje kaže v bistvu tako zvano rogovsko pisavo (fakturo), kjer se za tercami in sekstami vrste prazne

kvinte, ki učinkujejo naravnost silovito, pretresujoče, in prazne prehajavne kvarte, ki kar omamljivo očarljivo zvene.³

Na ljudi same — pravim — silno vpliva. Skoraj slepa deklica Veronika Žižek mi je pela cerkvene pesmi. Ko sva prišla do neke božične, je zamižala, se vmislila v cerkev o polnoči, v to množico, v to srčno vdanost in pobožnost in rekla: »Oh, potem pa zapoje pesem!« in vsa drgetajoč je tlesknila z drobnima, suhima rokama, dvignila obraz, lica so ji zažarela, kar neka lepota jih je spreletela, skoraj ugasle oči so se ji razširile in vzkliknila je: »Kako lepo, kako je to lepo!«

Pa čeprav smo navajeni polnih, prepolnih harmonij, ali prav zato nas ta čudovita, elementarna preprostost in naravna harmonična silnost tako dviga, ob teh rastočih kvintah človeka kar zanaša v nepopisnem vzgonu, telesnem in duševnem, umetnostnem in nravnem. Kar dvigne te in s seboj potegne, da ves blažen plavaš v tem ogromnem pevskega morju ...

Nič več ne pogrešaš ne orgel, ne harmonije, ne kontrapunkta, nobene barve; ne gre več za brzino, nič za pohitevanje in zadrževanje, nič za naraščanje in upadanje in pojemanje, nič torej za tempo, za agogiko, dinamiko. — Kakor če stojiš pred ogromnimi skladi naših planin — ali mar pogrešaš kipe, da bi te velikanske samorasle gmote obdelal, jim dal prikupnejšo obliko, jih ozaljšal s pestrimi barvami? Ne, ne! Vsakršno obdelovanje, vsakršen umeten poseg v to naravno grozotno krasoto, ki učinkuje prav s svojo, neizoblikovano prvobitno silo in ogromnostjo, vsak umeten poskus bi pomenil nasilje, okvaro.⁴

³ Ko sem prvič izdaleka slišal tako prazno kvarto — fantje so peli na vasi — sem hotel iz hiše brž ven, pa je bil v veži pes, ki je vame režal, da nisem mogel do vrat in jih odkleniti. Hotel sem skoz okno ven, pa je bilo železno omrežje pregosto. Prečudno lepo, skrivnostno je zvenela v tiho, pokojno noč. Silnejšo glasbeno novost, ne vem, če sem kdaj doživel.

⁴ Zato je treba n. pr. glede brzine (tempa) upoštevati, da se ljudstvo, petdesetkrat do stokrat tako velika gmeta, ne more tako hitro gibati kot majhen zbor. — Organist bi naravno hotel, da bi ljudstvo po cerkvi šlo »kakor gre zbor« in še pohiteval in zadrževal bi rad, zlasti če je temperamenten, živahnije narave, malo na hitro narejen. Naše ljudstvo tudi pri skupnem petju primeroma hitro poje. Če poslušamo n. pr. Nemce z njih dolgimi, razvlečenimi enotami, so naši ljudje v petju naravnost brzi tekači.

Naprej jih človek seveda ne spravi, tega ne doseže, pač pa doseže to, da jih velika večina sredi besede preneha in le bolj silni še za organistom hite. Sam sem že ponovno slišal: Orgle so udarile v dir, ljudje so pa obstali. Ljudem je treba dati razmaha, časa, da jim vsak zlog izzveni, da vsak zlog nekako okusijo, užijejo, da utegnejo glas polno razviti. Saj tudi sicer v telesni hoji ni lepo, če velika množica prehitro drevi. Slovesen cerkven obhod ne gre nikoli v brzini (tempu) koračnice, ampak v mirnem, slovesnem hodu.

Tudi harmonija ni dobro če je preveč opoprana, niti tam ne, kjer gre za enoglasno petje. Če pa gre za večglasno, mora biti harmonično tako urejeno, da morejo n. pr. basi peti svojo toniko in dominantno, in včasih za sol še subdominantno. Kar je urejeno drugače, sili moške, ki hočejo basirati, k molku. Pa mora biti pri ljudski pesmi melodija pa tudi harmonija taka, da ljudi k petju kar sili.

Podobno je name učinkovalo ljudsko petje v Grgarju pri Gorici, kamor sem šel gledat nove orgle. Z g. Doktoričem naju je župnik naprosil, ko sva tik pred šolsko mašo prišla, naj bi šla na kor orglat in pet. Mislila sva, da se bova kaj pokazala. Pa začneva. In na srečo táko, da jo je vsa cerkev znala. Vse kar je bilo v cerkvi, je poprijelo, da je bilo nama in njim toplo pri srečju.

Najsilnejši vtis sem pa doživel v Avbru pri Tomaju. Župnik Šček (bivši poslanec) si je zadal nalogo, da uvede ljudsko petje. Cerkev je sijajno urejena. Tone Kralj se je tu posebno izkazal. Prišel sem neke nedelje prav k maši. Ta maša mi ostane nepozabna. Peli so vsi — večglasno — takoj pri prvi pesmi so me potegnili s seboj, da sem pel, kar je duša dala. Ves mehek, ganjen, prevzet sem bil pri tej maši kakor še nikoli, niti pri svojem mašniškem posvečevanju ne, niti pri novi maši, kjer mi je bilo srce gotovo dovolj ganjeno.

V Avbru so mi oči in srce zalivale solze in so se mešale s petjem, v njih je moje petje tonilo.

Za tako slovesnost dam vse zборе, vse orkestre, vse zborovsko petje, in vse umetne skladbe. In še: če bi se to doseglo, mi ni nič za to, če danes izgine vse, kar sem kdaj sam v glasbi zagrešil.

Tako silno je moralo ljudsko petje učinkovati na velikega sv. Avguština, ki nam v svojih »Izpovedih« popisuje, kako ga je ganilo petje ljudstva v Milanu:

»Ko se spominjam solzá, ki sem jih ob petju tvoje cerkve v začetku zopet pridobljene vere prelival, in me še zdaj gane, ne petje, ampak stvari, ki se pojo, veliko korist te naredbe iznova priznavam.« (Confes. X, 23.)³

Zavoljo tega silnega vpliva na človeško srce je cerkev ljudsko petje vedno pospeševala. Da vse drugo preidem, naj opozorim samo na Pija X., ki je s koralom vred priporočal ljudsko petje, in prav koral tudi za ljudsko petje.

Porečeš: Koral za ljudsko petje — kot repa za brus. Kako naj se vsi ljudje korala nauče? Ta je bosa.

Pa ni tako bosa. Slovenski indijanski misijonar p. C. Lampe mi je kot bogoslovcu pripovedoval, da njegovi Indijanci n. pr. pri nedeljski peti maši stalne mašne speve (Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus, Agnus) vsi pojo in sicer koralno. Dva nizozemska duhovnika, ki smo v Rimu skup stanovali, sta mi večkrat pravila, da katoliški Nizozemci vsi znajo in pojo koralni Credo in druge stalne speve. Naši lurški romarji so mi

³ Ljudsko petje je nekako celo silnejše ko strogi liturgični predpisi. Poljakom je ljudsko petje poljski, ljudski jezik celo za slovesno božjo službo, za peto mašo kar uzakonilo. Znano je, da je eden izmed poljskih škofov prašal papeža Pija X., velikega preosnovatelja in pospeševatelja liturgičnega petja, kaj naj stori. Zdaj vse ljudstvo tudi pri slovesnih mašah navdušeno poje poljske pesmi, ki jih tako ljubi in se ob njih ogreva. Ali naj to odpravi in pri slovesni božji službi uvede latinsko petje, ko je zdaj vse tako strogo na novo urejeno? Kaj je storil svetniški organizator in gorečnik za lepoto božje službe, Pij X.? Nasmehnil se je, roko dvignil pred obraz, prste razklenil in škofa — »skoz prste pogledal«.

pripovedovali, kanonik dr. Opeka je posebno poudarjal, da je najsilnejši vtis delalo petje koralnega Credo med procesijo. — Če so zmogli ti in te, zakaj bi ne zmogel ti, Avguštin? moramo s sv. Avguštinom reči. Če zmorejo to narodi, ki so glasbeno daleko manj nadarjeni, ki v zborovskem petju, v narodni pesmi v primeri z nami prav malo zmorejo, pa da bi se jim dali mi kar tako posekati?!

Ljudsko petje priporočajo tudi vsi naši škofje od Missia preko Jegliča do Rožmana, ki je sam založil Orlom mašne pesmi za skupno petje.

Pa porečeš: Če začnemo z ljudskim petjem, bo naše zborovsko petje, ki je tako lepo razvito, trpelo, propadalo.

Ne boj se! Zborovsko petje se bo rajši dvignilo. Namesto po trikrat, bo zbor ob nedeljah in praznikih nastopal samo po enkrat.

Ali zdaj več kakor pri eni božji službi vsi pevci pojo? Pa še pri eni skoraj nikjer in nikoli zbor ni popoln. Potem bodo lahko vedno vsi navzočni. In laže se bo dobro pripraviti za enega kakor za tri nastope.

Tako bo zborovska božja služba lepša, popolnejša, ostale pa ne bodo tako klavrne, kakor so marsikje zdaj; saj celo v mestih to dostikratov manj prijetno čutimo.

In še to te skrbi: Naše lepe skladbe bodo zarjavele propadale po omarah!

Nič ne bodo! Saj ljudsko petje zborov ne bo odstranilo, ampak samo razbremenilo.

Resnejši ugovor slišim: Če bodo vsi peli, se bodo iste pesmi morale venomer ponavljati; to bo pa dolgočasno in se bo človek strašno naveličal.

Nič strahu, da bi se naveličali! Po naših že omenjenih otokih ljudje že leta in leta; pa kaj pravim: leta! stoletja in stoletja pri vseh petih mašah — peto mašo imajo pa vsako nedeljo — pojo en in isti napev, pa se ga v stoletjih niso naveličali; in vsa cerkev ga poje z navdušenjem nedeljo za nedeljo, praznik za praznikom. In je čisto preprost, majhen obseg ima, v tetrakordu (obsegu štirih tonov) se kar redno giblje.

Pa me boš še zavrnil: tam doli že; toda pri nas smo bolj razvajeni.

Razvajeni smo pa res, mi glasbeniki kar strahotno. Vsako reč samo enkrat pregledamo, pa še kako hitro in površno! Da skladbo dvakrat pregledam ali celo preigram, moram že kaj posebnega v njej najti. Organist in pevci seveda tudi radi vedno kaj novega pokažejo. — Ljudje pa niso tako zelo »novarum rerum cupidi« — niso taki volkovi na nove reči.

Samo na dvoje naj opozorim. Naši fantje se običajno zadovolje z 10—12 pesmimi. Še enkrat toliko jih malo kateri znajo. Večer za večerom pojo isto pesem po kdovekoliko kitic; kolikor jih znajo, toliko jih spojo; čim več kitic pesem ima, tem ljubša jim je. In ljudje, ki se ob tem petju k počitku spravljajo — ali so jim te pesmi dolgočasne, ali se jih naveličajo? Kaj še! Davno znane napeve, davno znano besedilo večer za večerom radi poslušajo, ko pesem plava preko trudnih domov v zasanjane dalje.

Mi smo prenasršeni, razvajeni, izbirni, mi samo ocvirke — to je glasbo — pobiramo; preprostemu pevcu pa ne gre v prvi vrsti za glasbo, ampak prav po Avguštinovo gleda vsebino; besedilo mu je glavno, mu je bistvo, življenje petja. Glasba sama, napev mu je le lep okvir, ki vsebino vklepa, dviga.

Zato zdrav ljudski čut daleko tako ne hlepi po neprestani menji kakor mi razvajeni, prenasršeni glasbeniki.

V tem so zelo zajemljive in poučne pete litanije, kadar odloča o njih glasbenik, ali kadar odloča ljudstvo. Glasbenik se n. pr. enega odpeva brž naveliča. Danes ga pogosto marsikdo že ne prenese več nego trikrat. Celo o takem sem slišal, ki je za vsak odpev pel novega. Ljudem pa tudi kar en sam zadostuje. Ko smo imeli ob potresni procesiji pete litanije pred uršulinkami, nikomur ni prišlo na misel, da bi razen odgovora: »Marija, k tebi uboge reve...« še drugega pel. Ko smo se s procesijo preselili k sv. Jožefu, so na koru že večkrat poskusili še s kakim drugim, pa je velikanska množica ostala pri enem. Na koru so poskušali z novim, ljudstvo je pa v svojem navdušenju kar naprej gnalo svojo: »Marija, k tebi uboge reve...« in zmagalo... In je tudi z glasbenega stališča, v kolikor zadeva ljudsko petje, tako popolnoma prav. Ljudje se ob vsaki ponovitvi odpeva bolj ugrejejo. In skušnja in natančno opazovanje več let nam kaže, da se šele pri sedmi, osmi ponovitvi vsa cerkev ogreje in vsa množica razgiblje. Šele, ko se osmič ponovi, se doseže višek, ki pa še vedno raste, dasi ne več tako zaznavno, raste pa le še.

Zato se zdi, da je samo trikratna ponovitev za ljudsko petje odločno premalo in ljudskemu petju v kvar, in še to: da sta dva ali največ trije odpevi za vse litanije več nego dovolj.

Kako pa bomo do ljudskega petja prišli? Kako naj začnemo?

Najprej se vprašajmo: Kdo naj ga uvede?

Vse mogoče se je ugibalo, o vsem pisalo. Pa se je izkazalo, da je samo ena moč, ki more to doseči, če se zavzame, če začne ljudstvo neumorno prepričevati o važnosti, pomenu, lepoti ljudskega petja, o želji sv. Cerkve. Ta sila smo mi duhovniki kot dušni pastirji.

Šola ne bo prida napravila. Prav tako organist izvečine nima tega vpliva, da bi sam to delo začel in vodil; častne izjeme kajpada so in bodo. Seveda bo organist duhovniku najboljši pomočnik.

Saj duhovnik ni treba, da bi bil izobražen glasbenik. Celo to ni nujno potrebno, da je pevec. Moglo bi se zgoditi, da bi bil kar brez posluha, pa bi ljudi vendar le z besedo in poukom mogel za ljudsko petje navdušiti. Seveda je laže, če je toliko pevca, da vsaj napev zmore. Pa če ga sam ne, bo že organist naučil pevce, morda še posebej Marijine družbe ali otroke, od teh se bodo pa naučili drugi. Saj ljudje radi pojo, samo marsikje je prišlo sploh iz navade, in leta in leta nihče v cerkvi ne zapoje. Kvečjemu kak oče tako-le potihem v kučmo ali kaka ženska sramežljivo malo zabrne, pa jo že vsi začudeni gledajo. — Celo uče se ljudje

radi. V stolnici smo se za misijon učili. Prvo nedeljo je bilo običajno število obiskovalcev. Drugo se jih je vse trlo in peli smo, da se je vse treslo, ljudje od navdušenja, stene in okna od mogočnega glasu. Tretjo nedeljo so imele družbe shode, pa so nam rekli: ne bo jih. — Prav nič manj jih ni bilo. In pogosto so me čisto neznani ljudje na cesti ustavili: »Gospod, ali bomo še kaj peli? Kdaj se bomo zopet učili? Vsako nedeljo se!«⁶

Kako pa bomo do ljudskega petja prišli? Kako naj začnemo?

Še drugo se vprašajmo: Kaj naj ljudje pojo? Treba nam je pred vsem pesmarice prav za ljudsko petje prirejene.

Za zdaj si pomagamo s Premrlovo, ki je seveda prirejena za drugačne namene: za eno ali dvoglasno šolsko petje. Ima veliko tudi za ljudsko petje porabnega, celo za večglasno ljudsko petje najdeš dokaj primerno urejenih pesmi; pa ima seveda tudi marsikaj takega, kar ljudskemu petju ne enoglasnemu, ne večglasnemu ne more služiti.

Zato bi bilo prav, da se čim prej začne pripravljati nova pesmarica nalašč za ljudsko petje urejena.

Ne gre za nove skladbe. Za to gre, da se v njej zbere pred vsem to, kar je ljudstvo samo kot primerno potrdilo s tem, da te pesmi poje.

Zato bi bilo najprej treba zbrati snov, pesmi, v kolikor niso znane. Zlasti Štajerci imajo še marsikaj takega, kar bi moralo v knjigo.

Ko bo snov zbrana, jo bo moral poseben odbor obeh slovenskih škofij prerešeti; ker kar je primerno in udomačeno v enem kraju, morda ni vselej primerno za vso Slovenijo.

K temu delu bi se poklicali tudi zastopniki iz drugih škofij, da bi bila izdaja za vse Slovence čim bolj primerna.

Nato se določi eden ali več harmonizatorjev, ki bi po določenih enotnih navodilih delo izvršili.

Izdala naj bi pesmarico Mohorjeva družba kot družbeno darilo — vezano, da bo trpežna. Tako bi vsaka slovenska hiša dobila svoj izvod; in če bi jo še ostali škofiji sprejeli, imajo ljudje nakrat do sto tisoč izvodov pesmarice v rokah.

Mohorjeva družba bi morala tisk stereotipirati, tako da bi se ponatis, ki bo večkrat potreben, lahko skoro brez stroškov izdal in bi si pesmarico vsakdo lahko za majhen znesek omislil. Več ko enega kovača vezan izvod ne bi mogel stati.

Praktični uspeh tega predavanja naj bi bil ta, da občni zbor⁷ sklene, naj se pripravi in izda pesmarica za ljudsko petje.

⁶ Če jim pesem ugaja, ljudje radi pojo. V Predosljih, kjer sem bil za kaplana, ni bilo ljudskega petja. Na sveti večer so pa vsi, pa s kakšnim ognjem, peli neko dolgo, dolgo pesem pred polnočnico; kar je kitic ostalo, pa še po polnočnici, in še niso šli domov, dokler niso vsega izpeli. — Tudi v Slovenski Krajini niso pri vseh poprijeli. Toda ko je prišla: Lepa si, lepa roža Marija, je kakor električni tok prešinilo vso cerkev.

⁷ Pričujoči članek je g. pisatelj predaval na občnem zboru »Cec. društva« 18. novembra 1931. — Opomba uredništva.

V ta namen naj bi se a) vršil sestanek zastopnikov obeh škofij, da se pooblaščenci dogovore podrobno o delu;

b) obe škofiji naj stopita v uraden stik z Mohorjevo družbo, ki je po svojem tajniku že izjavila, da bi bila voljna to knjigo natisniti.

In dotlej? Dotlej nam pa zadostuje Premrlova pesmarica. Ljudem prav za prav zadostuje samo besedilo. Saj imajo ljudje molitvenike s pesmimi, društva imajo razmnoževalne stroje in po potrebi besedilo razmnože. Jugoslovanska knjigarna ima še veliko izvodov male izdaje Premrlove Cerkvene šolske pesmarice. Za majhen denar jih je mogoče dobiti.*

Gospoda, če današnji obči zbor da pogona v to smer, smo napravili največji korak do uresničenja iskrene želje sv. Cerkve, Cecilijinega društva, iskrene želje naših višjih pastirjev, iskrene želje sv. Očeta, ki hoče, »naj bi vsa srca kakor iz enega grla Boga hvalila«.

Omnis spiritus laudet Dominum!

Vsak dih naj hvali Gospoda!

(Ps. 150, 6.)

Stanko Premrl:

† Ignacij Hladnik.

Primeroma zgodaj, dasi že v 67. letu, nas je zapustil g. Ignacij Hladnik, kapiteljski organist v Novem mestu in zaslužni slovenski skladatelj, ki je po daljši mučni, vdano in potrpežljivo prenašani bolezni, dobro pripravljen na smrt izdihnil svojo dušo 19. marca 1932 na praznik sv. Jožefa kmalu po deveti uri dopoldne.

S smrtjo Ignacija Hladnika smo slovenski organisti in pevovodje izgubili dragega in spoštovanega tovariša, slovenska glasbena umetnost pa priznanega orgelskega virtuozu in izredno plodovitega in v pristno slovenskem duhu snujočega skladatelja; z eno besedo: vrlega našega kulturnega delavca, nad pol stoletja delujočega, borečega se in trpečega za prospeh slovenske glasbe.

1. Hladnikovo življenje in splošno delovanje.¹

Ignacij Hladnik se je rodil 25. septembra 1865 v Križah pri Trziču kot sin čevljarja Andreja Hladnika in njegove soproge Marijane, roj. Sever. Že v otroških letih se je s starši preselil v Trzič. Tu je obiskoval ljudsko šolo in dovršil štiri razrede z odličnim uspehom, vedno kot prvi med součenci. Veliko nadarjenost za glasbo je kazal že v zgodnji mladosti. Kot dober pevec je pel pri šolskih mašah. Prvi glasbeni pouk — v igranju na gosli — je prejel kot osemletni deček od tedanjega trziškega učitelja L. Debeljaka. Orgljanja pa ga je učil takratni trziški kaplan in poznejši priljubljeni slovenski ljudski skladatelj Jakob Aljaž. V starosti desetih let je Hladnik ob sobotah pri litanijah že orgljal. Aljaž ga je tudi pripravil do tega, da je z dvanajstim letom vstopil v ljubljansko orglarško šolo, ki je bila vprav eno leto prej (l. 1877.) otvorjena. Učitelji so mu bili v

* Najbolje bi morebiti bilo, če bi kar cerkve naročile potrebno število pesmaric in bi jih vselej sproti ljudem razdelile, po petju pa pobrale in shranile.

¹ Z marsikakimi dragocenimi podatki sta mi k temu opisu ljubeznivo postregla g. Fran Ferjančič, kanonik v Novem mestu, in g. inž. Stanko Hladnik, profesor na drž. srednji tehnični šoli v Ljubljani. Obema se najlepše zahvaljujem.

tež šoli: ravnatelj Anton Foerster, p. Angelik Hribar in prof. Janez Gnježda. Hladnik je orglarsko šolo obiskoval dve leti (1878 in 1879) in jo 5. avgusta 1879 z dobrim uspehom dovršil. V zapisniku absolventov ljubljanske orglarske šole je vpisan kot peti. Pred njim so šolo dovršili: Bernot Jožef, Carli Janez, Čebulj Janez in Rott Jožef, ki so že vsi pomrli. Hladnik je v pridnosti oziroma v obisku šole redovan s »prav redno«, v vedenju s »prav dostojno«; v liturgiki in cerkvenoglasbeni zgodovini, v harmoniji in generalnem basu, v koralnem in figuralnem petju ima »hvalno«, v kontrapunktu, imitaciji in fugi, v igranju na orglah iz not in klavirju ima »dobro«, v prostem preludiranju in moduliranju ter v pevovodstvu »zadostno«. Na podlagi teh redov je postal sposoben za organistovsko službo. Iz te klasifikacije — kakor tudi iz mnogih drugih spričeval naše orglarske šole v tisti dobi — sklepam, da je Foerster učence nekoliko strogo redoval. Če pa je Hladnik v tistih mladih letih bil v resnici samo »dober« organist ter le »zadosten« improvizator, ga moramo le občudovati, ker se je pozneje z lastno marljivostjo in vztrajnostjo ter spričo velikega od Boga mu danega glasbenega daru povzpел do največje virtuoznosti in do sijajnega improvizatorja na tem kraljevskem inštrumentu.

Po končani orglarski šoli je nastopil prvo službo kot organist v Št. Jakobu ob Savi in sicer na Jurjevo 24. aprila 1880 v 15. letu svojega življenja. Z njim je prišel tudi njegov oče ter se lotil cerkveniškega posla. Hladnik je tu ostal pol-drugo leto. Tu si je kupil klavir, ki mu je pridelal pedal kot je pri orglah. Z vrvicami je imel zvezane pedale s tipkami klavirja. Na tem sicer preprostem a vendar resničnem pedalju je igral vse mogoče pedalne vaje. Pozneje je večkrat pripovedoval, da se je vprav na tem inštrumentu naučil največ pedalne tehnike.

21. oktobra 1881 je prevzel službo organista v Stari Loki, kjer je ostal osem let. Tu je polagoma pripravljaval pravo liturgično petje in ga po preteku petih let tudi srečno uvedel.² Kot organist je zapustil med Staroločani najboljše spomine.³ V Stari Loki je tudi pisal povesti, prestavljal iz nemščine in prosto poslovenjal. V tisku so izšle štiri take povesti: »Rešitev o pravem času«, »Kakršno delo, tako plačilo«, »Na valovih južnega morja« in »Roparsko življenje«. Pisateljska žilica ga tudi poslej ni minila. Še l. 1911. je izhajala njegova povest »Tihotapeci« kot podlistek v »Dolenjskih novicah«.⁴

Iz Stare Loke se je 24 let star preselil 1. oktobra 1889 v Novo mesto in nastopil službo kot organist v starodavni, častitljivi kapiteljski cerkvi kot naslednik v pokoj stopivšega prejšnjega organista Jožefa Krausa, rodом Čeha, ki je deloval na tem mestu 56 let. S Hladnikom je prišel v Novo mesto tudi njegov oče, ki je prevzel službo kapiteljskega cerkovnika in jo opravljal do svoje smrti leta 1915. Ignacij Hladnik pa je kot kapiteljski organist in pevovodja vztrajal v Novem mestu dolgo dobo polnih 42 let. Oba s prejšnjim organistom Krausom sta orglala skoraj eno stoletje.

Pri nastopu službe v Novem mestu je Hladnik dobil — kakor sam poroča v »C. Gl.« (1891, stran 45) — samo tri pevke. Zato mu je bila prva skrb, da si zbor pomnoži. Zbor je narastel na 12 pevk in 2 pevca; ob slovesnih prilikah pa je Hladnik uporabljal še dijake, tako da je zbor štel semtertja po 30 grl. Z mnogimi vajami je Hladnik dosegel v kratkem času lepe uspehe. Rad je imel na koru tudi godbo. Pri tem so mu prav tako pridno pomagali dijaki. V poznejših

² O tem piše sam v »C. Gl.« 1887, št. 2., kjer pravi med drugim: »Organist sam težko doseže, kar bi rad; če se mu pomaga, pa gre brez vprašanja.« Njegov šef v Stari Loki je bil takratni dekan Matej Kožuh.

³ Starejši »Prifarci« še danes govorijo, da starološke orgle niso še nobenemu organistu tako pekele kakor Hladniku in da tudi nikomur ne bodo več.

⁴ Vsa zadnja leta svojega življenja pa se je ukvarjal z mislijo na roman iz kmečkih uporov, ki naj bi se vršil v okolici Novega mesta in sicer na Gorjancih na gradu Mehovo. S to mislijo se je resno bavil in študiral vse mogoče zgodovinske vire, najbolj Valvazorja.

letih je izvajal z dijaki na koru pri mašah včasih tudi razne čisto inštrumentalne skladbe, kar seveda ne odgovarja določilom glede cerkvene glasbe. Ob izrednih svečanostih je spravljal na kor, kar in kolikor je mogel. Tako je n. pr. na praznik sv. Petra in Pavla l. 1910 — kakor mi je poročal v zasebnem pismu — sodelovalo na koru 102 oseb: domači pevski zbor, gimnazija in pevsko društvo. Pri nabavi pevcev in godbenikov kakor tudi sicer v njegovi službi ga je podpiral in mu šel zelo na roko takratni novomeški prošt Peter Urh. Temu svojemu podporniku je posvetil svojo latinsko mašo na čast sv. Petru in Pavlu.

Kot kapiteljski organist je imel Hladnik v Novem mestu zlasti prve čase precej naporno službo, ker je bila glavna dopoldanska maša ob nedeljah in praznikih vedno slovesna — latinska. Pod proštom dr. Sebastijanom Elbertom je prenehala in od takrat sta jutranja in velika maša s slovenskim petjem. V prvih časih je Hladnik izvajal mnogo in imenitnih latinskih maš: Kempsterjevih, Brosigovih, Filkejevih, Gollerjevih in drugih, najbrž tudi Haydnovo Maria-zellermesse, ki jo je pripravljaval s Haydnovim Te Deumom vred l. 1910. Poleg teh razne bolj melodične cecilijanske in več svojih. Zadnji čas pa zlasti Kempsterjevi v D in G, Gruberjevo de Nativitate, Zanglovo Ludwigsmesse in svoje: solemnis, Salve Regina, Ss. Rosarii in Tui sunt coeli. Slovenske cerkvene pesmi je izvajal največ svoje in naših starejših skladateljev: Riharja, Cveka, Vavkna ter iz Foersterjeve Cecilije. Tudi nekaj p. Angelik Hribarjevih in p. Hugolin Sattnerjevih ter nekaj poslovenjenih Hummelnovih in drugih. Naše novejšje in najnovejšje pa mu niso bile všeč. Kar je prišlo te vrste cerkvenih pesmi na kapiteljski kor, se je zgodilo bolj po zaslugi takratnega novomeškega vikarja g. Franca Blažiča, sedaj kaplana v Trebnjem, in po zaslugi pevovodja »Gorjancev« g. Ludvika Puša. Tudi oč. usmiljenke iz novomeške bolnišnice, ki so zadnji čas pomagale pri petju v kapitlju, so pripomogle, da je prišla na vrsto kaka slovenska novejša, zlasti Mavova in Vodopivčeva pesem. Zakaj je bil Hladnik v tem oziru tako starokopiten in nekako trmoglav, je težko umeti. Najbrž so se mu Rihar in drugi naši starejši skladatelji zdeli posebno slovenski, kakor je tudi sam skušal v tem pogledu jih posnemati in v pristno našem duhu skladati. To zadnje je bilo sicer samo kot tako lepo in hvalevredno; toda našim novejšim in najnovejšim cerkvenim skladateljem na splošno pa slovenski značaj odrekati, je napačno, da ne rečem krivično. Saj ga kažejo tudi ti v obilni meri in se je že ponovno zgodilo, da so poslušavci v cerkvi imeli to ali ono našo novejšo pesem za Riharjevo. Gotovo je bila za Hladnika velika škoda, da ni šel iz Novega mesta skoraj nikdar na kake glasbene prireditve — cerkvene ali svetne — v Ljubljano ali kam drugam, in zato tudi ni dosti novejšje glasbe slišal, in jo zaradi tega tem manj doumel, vzljubil in se ob nji oplodil. — Če zadnji čas tudi kapiteljski pevski zbor sam kot tak ni bil več na tistem višku kot svoje čase, kot v prejšnji dobi Hladnikovega vodstva, je to kolikor toliko umevno spričo Hladnikovih let, obilne zaposlenosti, utrujenosti in raznovrstne življenjske zagrenjenosti: slaba plača pri kapitlju (75 Din mesečno, šele zadnja leta je dobival mesečno po 400 Din)⁵, na gimnaziji, kjer je poučeval petje, ni dobil v letu 1929 in 1930 nikake plače, v letu 1931 nekaj malega;⁶ tragična smrt njegove najljubše hčerke Marije, poročene Berden, ki je umrla kot učiteljica leta 1924 in je bila med vsemi njegovimi otroci glasbeno najbolj nadarjena: izborna pevka sopranistinja, izvrstna pianistinja, tudi organistinja in skladateljica. Njena smrt je Hladnika izredno hudo potrla.

⁵ Sedaj se resno dela na tem, da se plača kapiteljskega organista pravilno uredi. Dokler plača ne bo urejena, se tudi služba ne bo razpisala. Začasno opravlja sedaj organistovsko službo gđe. Lenka Vidmar z Broda pri Novem mestu.

⁶ V zadnjih dneh bolezni mu je bila po priporočilu g. Puša od banovine nakazana podpora 2000 Din, katera vsota pa je došla že po njegovi smrti. Zato so vsoto poslali nazaj na banovino, ta pa jo je poslala gospe vdovi.

Po drugi strani pa je treba poudariti in pribiti, da je Hladnik s svojim odličnim, umetniškim orgljanjem do zadnjega resnično dvigal in povečeval službo božjo v kapiteljski cerkvi, dolgo let tudi pri oo. frančiškanih in drugod (v Šmihelu pri Novem mestu itd.). Kakor sem že omenil, je Hladnik obvladal orgle virtuosno in mojstrsko, v pedalu enako kakor v manualu. Njegovo igro so hvalili preprosti ljudje, kakor tudi glasbeno izobraženi poslušavci in ocenjevalci. Večkrat se je s posebnim poudarkom omenjala njegova izredna spretnost v pedalu. Tu so mu noge dostikrat švigale tja in sem kot bi šlo za stavo. Nekateri so ga smatrali celo za najboljšega organista v Sloveniji in Jugoslaviji. Resnica je, da je bil med najboljšimi in imel v tem pogledu malo tekmecev. Poleg igranja pri službi božji je večkrat nastopal tudi v cerkvenih koncertih: v ljubljanski stolnici leta 1912 in 1913 in v enem »Radio« koncertu leta 1930. V Novem mestu je priredil med vojno tri koncerte; pri enem je sodelovala tudi gospa Lovšetova. Razen tega je nastopil na Viču, v Kamniku, v Karlovcu in drugod. Posebno rad je izvajal francoske avtorje, zlasti Callaerts, Gounoda, Guilmanta in druge. Rekel je, da se mu je pri Callaertu odprla prava orgelska literatura. Gojil je tudi Bacha, preko katerega ne more in sme iti noben boljši organist. Sploh so bile Hladniku všeč živahno tekoče skladbe. Pri takih, močno razgibanih, neprestano tekočih skladbah je zašel včasih v malce previhravo in prenašlo igro, kar je škodilo jasnosti in preglednosti izvajanih skladb. A na splošno je izvajal zelo težke skladbe izvrstno, s pravim umevanjem in izbrano registracijo. Pri improviziranju je imel vedno polno domislekov, znal biti topel in iskren ali pa razviti kar moč polno in veličastno igro. Vedno pa se mu je videlo, da čuti po naše, slovensko. Izražati se v pristno našem duhu bodisi v orgljanju bodisi v skladbah, — to željo je vedno imel in vedno za tem težil. Orgle v kapiteljski cerkvi, kjer je preorgljal večino svojega življenja, so bile sprva starejše delo,⁷ od leta 1904 dalje pa Mayerjeve iz Feldkirchna na Predarlskem z 22 registri in dvema manualoma, naročene in postavljene pod proštom Elbertom.⁸

Poleg svoje glavne službe v kapiteljski cerkvi je Hladnik orgljal in deloma vodil petje tudi pri frančiškanih v Novem mestu 25 let, 20 let je bil pevodja »Dolenjskega pevskega društva«, v Rokodelskem domu je poučeval petje 15 let, na grnski kmetijski šoli 25 let, na novomeški gimnaziji pa je poučeval petje polnih 37 let. Nekaj let je bil tudi pevovodja in učitelj na novomeški Glasbeni Matici. Poleg vsega tega preobilnega dela je v prejšnjih letih poučeval glasbo tudi privatno, zlasti klavir in gosli ter imel mnogo učencev. Jeseni leta 1910 mi je pisal: »Sedaj imam silno mnogo učencev v svoji šoli; samo violino se je »novih« pričelo učiti 19. Tako da, hvala Bogu, nisem že davnej imel tako lepo število učencev. Celo Novo mesto brni kot kak čebeljak, vse igra glasovir, violino, druge inštrumente; s salonskim orkestrom godemo, kot bi imel biti jutri sodni dan, koncertov je več kot dosti.«

Hladnik je poleg izborne igre na klavirju⁹ in orglah obvladal in znal igrati ter poučevati tudi na vsa godala (violino, violončelo in kontrabas).

Kot skladatelj je bil izredno plodovit. Skladal je od svojega 14. leta dalje. Izdal je v tisku 73 del, od teh največ za cerkev. Vseh del — z rokopisnimi vred — pa je nad 80. Uglasbil je 14 latinskih maš (9 tiskanih, 5 v rokopisu),

⁷ Napraviti jih je dal iz svojega prošt Martin Jabacin (1775—1789). Prim. Vrhovec: Zgodovina Novega mesta.

⁸ Omara je še stara in nosi na vrhu pročelja grb novomeških proštov z značilnim zlatim konjem v sredi, povzetim v grb po drugem novomeškem proštu Juriju Sladkoni (1513—1522), poznejšem ljubljanskem stolnem proštu in nato dunajskem in prvem dvornem kapelniku.

⁹ Kot pianist je večkrat nastopal na novomeških koncertih. Igral je Beethovna, Liszta, Dvořaka, Chopina in druge.

6 Requiemov (5 tiskanih, 1 v rokopisu), 5 Te Deumov, več zbirk Tantum ergo, Asperges, Vidi aquam, ofertorije, razne motete, na stotine slovenskih cerkvenih pesmi (mašnih, eharističnih, Marijinih, božičnih, postnih, velikonočnih itd.), psalme, kantate, 5 zbirk orgelskih skladb in nekaj svetnih skladb, Natančen seznam in oceno Hladnikovih skladb priobčim — če Bog da — prihodnjič.

Hladnik je o cerkveni glasbi tudi nekaj malega pisal. V »Cerkvenem Glasbeniku« 1897 se nahajajo trije njegovi članki: o položaju slovenskega organista, o pevskem zboru in o koralu. Razen tega je ocenil štiri nove orgle: v Vavti vasi (1909), v Št. Jerneju (1910), na Raki (1910) in v Št. Vidu pri Stični (1912). Poročal pa je v »Cerkveni Glasbenik« iz Stare Loke (1887) in iz Novega mesta (1891). V »Slovenca« je pisal o organizaciji slovenskih organistov in pevovodij. Bil je eden prvih, ki so se zavzemali za to vprašanje. Na I. občnem zboru organistov in pevovodij, ki so bili do takrat združeni s cerkveniki, je predrl s predlogom, naj bo društvo le za organiste in pevovodje. In pri tem je tudi ostalo. Pozneje ni več kaj prida posegal v organistovsko društveno življenje, zadnje čase tudi član ni bil več.

Kot človek je bil pokojni g. Nace plemenit, dober, skromen, šegav; prijeten družabnik. Zlasti v prejšnjih, sploh boljših in tudi za nas druge srečnejših časih je imel v zalogi vedno veliko dvotipov, ki je z njimi razveseljeval družbo. Vedel je pripovedovati tudi razne zanimive šaljivoburkaste dogodke in poživljal družbo z veselo pesmijo. Bil je dobrega srca. Veliko učencev, ki so se pri njem v prejšnjih časih privatno učili, je tudi zastonj učil gosli ali klavir. Kot glasbenik-skladatelj je imel mehko, občutljivo srce. Ko je videl, kako so ga semtertja prezirali in iz raznih služb polagoma odstavljali, ga je to zelo bolelo in kolikor toliko pospešilo njegovo smrt.

Sploh je zadnjih deset let stopil bodisi kot skladatelj bodisi drugače v našem glasbenem življenju iz že prej in pravkar omenjenih vzrokov bolj v ozadje. Leta 1930 je kot kapiteljski organist stopil v pokoj in odtlej orglat le še dogovorno. S 30. septembrom 1931 je popolnoma prenehal orglati. Izjemoma in zadnjikrat je orglat v kapiteljski cerkvi še na novega leta dan 1932. Od tedaj je hiral in pešal. Hudo bolezen je prenašal potrpežljivo in se ni nič pritoževal. Trpel je take bolečine, da bi marsikdo drug ob njih rjul. A Hladnik se je tu pokazal junaka, vzglednega katoličana. V zadnjih urah se je mnogo na tistem pogovarjal s Križanim, ki ga je imel pred seboj na steni. 19. marca je mirno preminul. Takoj po smrti ga je novomeški rojak, slikar g. prof. Božidar Jakac slikal in mu posnel masko.

Hladnik je zapustil vdovo gospo Marijo, sina Stanka, ki je inženjer in profesor na državni srednji tehnični šoli v Ljubljani¹⁰ ter tri hčere: Štefanijo, poročeno z majorjem Hanak v Skoplju, Elo, učiteljico v Babnem polju,¹¹ poročeno z učiteljem Milanom Grom, ki slušbuje istotam, in Milko, modistko v Ljubljani, poročeno z učiteljem v Zg. Šiški Franc Berdenom, ki je po smrti Hladnikove hčere Marije poročil to njeno sestro. Dva Hladnikova otroka pa sta umrla že v detinskih letih.

Hladnikov pogreb 21. marca je bil veličasten. Saj ga je vse poznalo in zato tako rekoč tudi celo Novo mesto spremilo k pogrebu: gospoda in preprosto ljudstvo, uradništvo in delavstvo, svetna in redovna duhovščina, šole ter razne deputacije iz Ljubljane in drugod. Pogreb je vodil sedanji novomeški prošt gosp. Karel Čerin ob asistenci gg. kanonikov Ferjančiča in Plantariča ter vikarja Keka. Moški zbor pod vodstvom g. skladatelja, pevovodje pevskega društva »Gorjanci« Ludovika Puša mu je zapel pred hišo Jenkov »Blagor mu«, pred

¹⁰ Stanuje pa v Kranju, kjer ima soprogo iz Mayrjeve rodbine in se vsak dan vozi v Ljubljano.

¹¹ Dne 27. aprila je pobrala smrt tudi to Hladnikovo hčer. 35 let stara je umrla gospa Ela v ljubljanski bolnišnici, pokopali pa so jo v Novem mestu.

kapelo na starem pokopališču Grundmanovo »Nad zvezdami«, na novem pokopališču ob svežem grobu pa je zapel mešani zbor gimnazijskih dijakov in dijakinj Hladnikovo najbolj ljudsko »Marija skoz življenje«. V slovo so mu govorili gimnazijski ravnatelj Ivan Maselj, pesnik Anton Podbevšek in skladatelj Ludovik Puš. Tik velikega križa v deloma skalnatem grobu v vznožju trških goric počivajo sedaj Hladnikovi zemeljski ostanki. Njegova duša pa se, kakor upamo, raduje pri Bogu, ki ga je blagi pokojnik tolikokrat opeval s skladbami, ter častil s petjem in orgljanjem. (Konec prihodnjič.)

Fr. Ferjančič:

† Janko Leban kot glasbenik.

Pokojni Janko Leban si je stekel mnogo zaslug kot pisatelj in pesnik ter kot glasbenik. Mi seveda si ga hočemo v našem glasbenem listu ogledati le kot glasbenika. Kar bom poročal o njem, bo čisto avtentično, povzeto po njegovih lastnih zapiskih in pismih, ki mi jih je g. urednik mons. Premrl dal na razpolago, za kar se mu iskreno zahvaljujem.

Rodil se je Janko 21. aprila 1855 v Kanalu na Goriškem. Izhaja iz učiteljske rodovine: njegov oče Valentin je bil učitelj, prav tako njegova starejša brata Avgust in Anton, in tako se je tudi sam posvetil učiteljskemu stanu. V Gorici je dovršil tri gimnazijske razrede, zato je v svoja pisma rad vpletal kak latinski citat, nato pa je prestopil na goriško učiteljišče. Prvi in drugi letnik je dokončal v Gorici, tretji in četrti pa v Kopru, kamor je bilo tedaj prestavljeno moško učiteljišče. V Kopru je maturiral l. 1877. Nato je služboval po raznih krajih na Primorskem: v Komnu, v Lokvi pri Sežani, v Avberu; na Kranjskem pa v Begunjah pri Cerknici, v Trebelnem, na Bukovici na Gorenjskem. Povsod je opravljal tudi organistovsko službo, razen na Bukovici, kjer ni bilo duhovnije. A tudi tu je ob izrednih prilikah dal prenesti svoj harmonij v cerkev, da je bila božja služba slovesnejša.

Na klavir igrati je Janka že zgodaj pričel učiti njegov starejši brat Avgust. Ta je bil med vsemi Lebani glasbeno najbolj nadarjen. Dobro se še spominjam, kako sem kot mal učenec c. kr. vadnice srečal včasih vadiničnega učitelja Avgusta Lebana z njegovo lepo brado. A kmalu ga ni bilo več na spregled; začel je čedalje bolj bolehati na sušici v sapniku in 30. maja 1879 je umrl šele v 32. letu. Škoda tako lepega glasbenega talenta! Njegov mlajši brat Janko ima nemajhno zaslugo, da je po Avgustovi smrti izdal njegova važnejša dela in sicer: »Pet cerkvenih pesmi« za moški zbor (pri Rud. Milicu v Ljubljani); »Glas iz Primorja«, posvetni moški zbori (pri J. Krajcu v Novem mestu); »Skladbe Avgusta Armina Lebana«, v treh zvezkih, obsegajočih mešane in moške zборе ter dva samospeva; latinsko mašo »Božni vzdihi«, ki je sicer zelo melodijozna, a v liturgičnem oziru pomanjkljiva.

Dasi so to skladbe Avgustove in ne Jankove, sem jih vendar namenoma tu navedel, saj ima pri tem tudi Janko svoje zasluge, ker je preiskrbel izdajo teh del.

Ko je Avgust začel bolehati, se je Janko samouk nadalje izobraževal v igri na klavirju. Na učiteljišču pa mu je bil glasbeni učitelj znani goriški pevovodja in skladatelj Anton Hribar, brat pokojnega p. Angelika Hribarja. V glasbi je mladi Janko tako naglo napredoval, da je že kot 13 leten gimnazijec in pozneje kot preparand orglal v obeh cerkvah sv. Antona v Gorici.

Prvo svojo skladbico »Veseli učenec« je priobčil Janko v prvem letniku Tomšičevega Vrtca leta 1871. Besedilo tej skladbici je zložil sam, kakor tudi mnogim drugim poznejšim svojim skladbam.

Leta 1911 je izšla v založbi »Katoliške bukvarne« v Ljubljani njegova »Zbirka cerkvenih pesmi« za mešan zbor. Slovenska kritika je sprejela to Jankovo delo z veliko pohvalo. Izredno laskavo piše o tej zbirki znani slovenski glasbeni kritik in skladatelj dr. Gojmir Krek v 2. zvezku »Novih Akordov« leta 1911. Pozdravlja Janka Lebanu kot nekakega Riharja II., »si licet parva componere magnis«. Piše, da iz te zbirke nam veje nekaj čudovito naivnega, naravnega, kakor bi spomladni jug pihal čez zaspana zimska polja in prinašal s seboj dišave cvetočih gajev.

Drugo samostalno zbirko je izdal leta 1922 v založbi »Jugoslovanske knjigarne« v Ljubljani pod naslovom »Domači glas«. Ta zbirka obsega cerkvene pesmi za mešan zbor; deloma jih je Janko sam uglasbil, deloma jih je le harmoniziral.

Poleg tega je v prejšnjih »Cerkvenih Glasbenikih« priobčil tri cerkvene skladbe (Verne duše, Obhajilno in Devici Mariji).

V Gerbičevi »Glasbeni Zori« je priobčil »Večerno« in v »Novih Akordih« »Vzdih za mladostjo«.

V rokopisu pa mu je ostalo še več cerkvenih in posvetnih skladb. Pred leti sem slišal v novomeškem Rokodelskem domu peti v mešanem zboru jako živahen Jankov »Venček slovenskih narodnih pesmi«, ki ga je občinstvo sprejelo z velikim navdušenjem. Tudi ta »Venček« je gotovo še v rokopisu.

Modernist naš Janko Leban v svojih skladbah ni bil. Glavni zvezdni vodnici pri njegovem komponiranju sta mu bili: melodijoznost in pevnost. To seveda dela njegove skladbe domače in priljubljene.

Za vsestranske svoje zasluge je bil dne 5. maja 1925 odlikovan z redom sv. Save V. razreda.

Približno zadnjih sedem let je preživel v pokoju v gostoljubni hiši naših Usmiljenih bratov v Kandiji. Dasi je težko hodil, je vendar ob ugodnem vremenu rad pridrsal v mesto ali kam drugam. Bil je zelo prijazen in se je rad pogovarjal z vsakim človekom.

Dne 18. februarja 1932 pa ga je Bog nepričakovano odpoklical v večnost in 20. februarja smo ga žalostni spremili na njegovi zadnji poti na prijazno šmihelsko pokopališče. Zbralo se je veliko število stanovskih tovarišev in tovarišic, prijateljev, znancev in častilcev njegovih. Tudi šolske mladine ni manjkalo. Pogreb je vodil g. p. magister Leopold

Daneu ob azistenci drugih sobratov. Ob odprtem grobu je imel jako lep nagovor g. Vilko Menard, učitelj tukajšnje osnovne šole. Obrnil se je najprvo do navzoče šolske mladine ter jo vzpodbujal k hvaležnosti in k posnemanju. Obrnil pa se je tudi do navzočih tovarišev, saj je bil rajni tudi njim vzor ne samo kot učitelj, ampak tudi kot vodnik naroda, kateremu je žrtvoval vso lepoto in bogastvo svoje duše. Končam vprav z besedami g. učitelja: »Globoko potrti se s hvaležnostjo klanjamo pred Tvojim genijem; a Tvoje bogato delo bo večno živelo v narodu in ga vodilo do jasnejših, neskajlenih dni. Naj Ti bo lahka sveta, slovenska zemlja, Vsemogočni pa Ti bodi milostljiv in pravičen sodnik! Zbogom, Ti zlato, pevsko srce!«

Adolf Gröbming:

Nekaj poglavij iz fiziologije in fonetike.

Jeziček.

(Prim. C. Gl. I. 51, str. 137.)

Zadaj nekako od sredine mehkega neba visi v ustno votlino gibljiv organ, ki se imenuje jeziček (uvula). Dasi redkeje, se vendar tudi s tem organom tvorijo glasovi, od katerih je najnavadnejši uvularni *r*. Pri izreki tega glasu, ki jo pospešuje eksponiran položaj jezička, je jeziček pasiven, mehko nebo zapre dohod v nosno votlino (nosna zapora), jezik pa se v zadnjem delu nekoliko dvigne. Zračni tok zaniha jeziček in pojavi se drdranje, ki je značilno za glasove *r*-ovske skupine.

Barva uvularnega *r*-a, ki je lahko nem ali zvoneč, je včasih kovinska in spominja na gruljenje grlice. Ker pa ohrani pri vsem tem uvularni *r* nekaj grgrajoči značaj, se večkrat zamenjuje s podobnimi glasovi, ki jih izvajamo z jezično ploskvijo in z jezičnim korenem. O ljudeh, ki uporabljajo ta *r*, pravimo da pogrkujejo, vsekakor zelo značilen izraz.

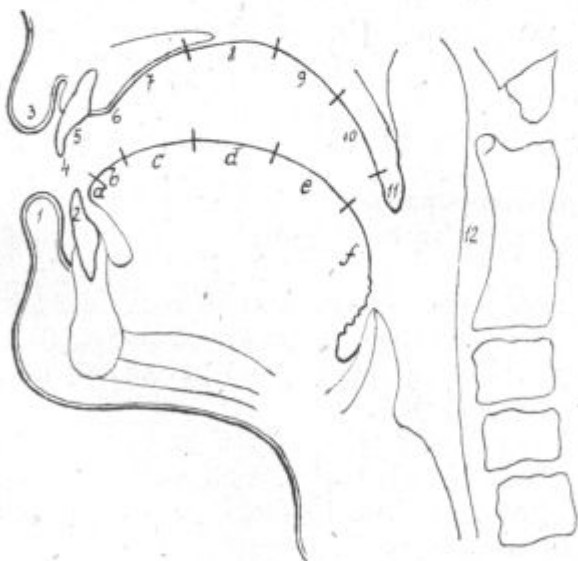
Uvularni *r* je močno razširjen med Francozi, Nemci in nordijskimi narodi (Norvežani in Danci) in si je pridobil (po nemškem vplivu) tudi pri Slovencih mnogo privržencev. Govori se zlasti v Rožu na Koroškem, v Kropi na Gorenjskem in na Štajerskem ob slovensko-nemški jezični meji. (Prim. Ramovš: Konzonantizem str. 70.)

Za govorjenje je uvularni *r* neprikladen, ne le zato, ker leži njegovo artikulacijsko mesto daleč zadaj v ustni votlini in ker se težko spaja z drugimi glasovi, ampak tudi zato, ker zahteva estetična zvočna izreka artikulacijo v sprednjem delu ustne votline. Za petje pa je še posebno neprimeren, ker ovira pravilni nastavek in razvoj glasu. Zato mi je povsem neumljivo, kako se je mogoče zanj ogrevati, kakor n. pr. dr. L. Sütterlin v svoji knjigi »Die Lehre von der Lautbildung«, kjer pravi (str. 166), da je zahteva po izreki pravega jezičnega *r*-a »ostanek (Nachklang) prejšnje italijanske nadvlade v pevski umetnosti«, in da je danes pri izpremenjenih nemških jezičnih razmerah ta zahteva prava muka za

vsakega, ki mu ta *r* ni prirojen. Zato naj bi se po njegovem dovolila izreka enega in drugega *r*-a v nemški vzorni izreki (Musteraussprache). Kako je prišel do trditve, da je zahtevo po pravilni izreki *r*-a pripisovati vplivu italijanske pevske umetnosti, ne vem, ko vendar sam priznava, da je bil prvotni *r* najbrž jezični in da je šele 150—200 let tega, kar se je začel uvularni *r* širiti med Nemci (str. 120). Zanimiva je tudi njegova ugotovitev na naslednji strani (121), kjer pravi, da govorje uvularni *r* zlasti prebivalci mest in izobraženci(!), dočim se jezični *r* govori še na deželi in sicer na treh petinah jezičnega območja. Po mojem mnenju se ne bi smeli Nemci s to pridobitvijo prav nič ponašati in bi se ji morali upreti z vso silo, kakor je to storil Trautmann, ki vidi v ginjenju jezičnega *r*-a »obžalovanja vredno izgubo za nemški jezik«. Pri nas sicer uvularni *r* ni epidemičen, vendar mislim, da bi bilo dobro to zlo sploh izkoreniniti, kar ne bi bilo težko, ako bi se učitelji v krajih, kjer se še govori, zavzeli za pravilno izreko.

Jezik.

Prihajamo k organu, ki je za tvorbo glasov najvažnejši, t. j. jezik (lingua). Kakšno važnost za izreko pripisujejo ljudje temu organu, priča najbolj dejstvo, da uporabljajo skoraj vsi kulturni narodi izraz »jezik« ne le za organ, ampak tudi za govor (idijom), tako Slovani, Romani (italj. lingua, franc. langue = jezik), kakor Germani. Le Nemci označujejo člo-

veški govor navadno z izrazom »Sprache«, dasi jim tudi izraz »Zunge«, t. j. jezik v tem pomenu ni neznan (prim. Heyne: Deutsches Wörterbuch). Zanimivo je, da navaja Pleteršnikov slovar okoli 50 besed (brez sestavljenk), ki imajo isti koren kakor beseda jezik (jezičen, jezikati, jezičnost, jezičnik itd.). Tudi bogata frazeologija: ima dolg jezik, priti ljudem v jezike itd. priča, kako tesno družijo ljudstvo pojma jezika z govorom in to

povsem opravičeno, kajti jezik je res tisti organ, ki je pri izreki najbolj udeležen.

Opis jezika sem podal že v 51. letniku C. Gl., št. 9—10, zato mi ga ni treba premlevati, pač pa se mi zdi potrebno, da na kratko ponovim tiste izraze, ki jih bomo potrebovali pri opisu artikulacij. Eventualne nejasnosti nam pomaga tolmačiti priložena slika. (Glej stran 83.)

Po Jespersenu je razdelitev jezika sledeča:

a) konica (apex — sprednji podkvasti rob, med hrbtom in spodnjo platjo jezika);

b) list (corona — sprednji del hrbta, ki obdaja jezično konico v obliki polmeseca in leži pod zgornjimi dlesni);

c) sprednji del jezika (praedorsum — pod trdim nebom);

d) srednji del jezika (mediodorsum — pod najvišjo točko neba);

e) zadnji del jezika (postdorsum — pod mehkim nebom);

f) koren (radix — goltni del jezika).

Za natančnejšo določitev jezičnih gibov pa je važno, da se seznanimo tudi s točkami, proti katerim lahko jezik artikulira; te so:

1. spodnja ustnica;

2. notranja površina spodnjih zob;

3. gornja ustnica;

4. spodnji rob gornjih zob (glasovi, ki nastanejo, ako artikulira jezik proti temu robu, se imenujejo interdentalni ali medzobni glasovi);

5. notranja površina zgornjih zob (postdentalni ali zazobni glasovi);

6. greben (t. j. ostri rob med dlesnami in trdim nebom; superdentalni ali nadzobni glasovi);

7. trdo nebo (palatum durum — praepalatalni, t. j. trdonebni glasovi ali nebni);

8. visoko nebo (postpalatalni ali visokonebni glasovi);

9. sprednje mehko nebo (praevelarni ali sprednji mehkonebni glasovi);

10. zadnje mehko nebo (postvelarni ali zadnji mehkonebni glasovi);

11. jeziček (sem obravnaval v prejšnjem poglavju);

12. zadnja goltna stena (pharyngalni [faringalni] ali goltni glasovi; lat. izraz pharynx pomeni golt).

Glasove, ki so navedeni pod točko 4. in 5., označujemo navadno s skupnim imenom dentalni (zobni) glasovi ali zobniki, glasove pod 9. in 10. pa z izrazi velarni ali mehkonebni glasovi, po lat. besedi velum (palati), ki pomeni mehko nebo.

Dr. Josip Mantuani:

† Prof. dr. Hermann Müller

bivši generalni predsednik nemškega Cecilijinega društva.

Med intenzivnim delom na glasbenem in teološkem poprišču je odpoklical božji glas spet prvaka cecilijanskega gibanja, profesorja in dr. bogoslovja, H. Müllerja.

Rodil se je 1. oktobra 1868 v Dortmundu na Westfalskem. Po dovršeni gimnaziji je študiral bogoslovje (1887—1892); leta 1891 je bil posvečen, a je ostal v semenišču še nad eno leto, da je postal doktor bogoslovja (1892). Nato je bil nameščen kot kaplan v rojstnem mestu (1893). Glasbeno je bil že prej naobražen, a je šel 1894 še v Rezn, da se izpopolni na ondotni cerkvenoglasbeni šoli, posebno pod dr. Haberloma in M. Hallerjem — pri prvoimenovanem v gregorijanskem koralu, pri drugem v strogem stavku. Nato je postal 1894 stolni vikar v Paderbornu in zaeno tudi ravnatelj stolnega zbora istotam, kar je ostal do l. 1901, ko je bil poklican kot profesor bogoslovja na teološko učilišče. Imel je torej priliko, baviti se znanstveno in praktično z bogoslužjem in cerkveno glasbo. Leta 1909 se je udeležil ob priliki Haydnovega slavlja III. kongresa mednarodne glasbene družbe in je bil eden izmed štirih predsednikov odseka za katoliško cerkveno glasbo¹ in je vzbujal pozornost s svojimi pregnantnim predavanjem o prazgodovini nemške cerkvene pesmi in pač še več s svojimi tehtnimi opazkami pri diskusijah.

Istega leta je ustanovil v zvezi z drugimi znanstveniki časopis »Theologie und Glaube« (Bogoslovje in vera), kateremu je bil od prvega početka do leta 1927 urednik, od tedaj do svoje smrti tudi solastnik. Od l. 1910—1926 je bil generalni predsednik splošnega nemškega Cecilijenega društva (njegov naslednik je bil v tem dostojanstvu † dr. K. Weinmann) in je tedaj tudi urejal glasilo nemškega Cec. dr. »Caecilienvereinsorgan«, ki je je ustanovil 1866 † F. Witt kot »Fliegende Blätter für kathol. Kirchenmusik«, a je dobilo leta 1899 današnji naslov. Razen številnih teoloških razprav je priobčil na glasbenem poprišču vrsto raziskav, tako n. pr. »Kyrieleis« (duhovne pesmi) 1923; »Gänge durchs Kirchenlied« 1926 (s številnimi in zgodovinsko važnimi ugotovitvami). Tudi več lokalno pomembnih glasbenih razprav, kakor je n. pr. Zgodovina glasbe v Eichsfeldu in Cerkevno petje v münsterski škofiji. Poleg teh imamo iz njegovega peresa globoko učene preiskave splošne glasbeno-zgodovinske vrednosti, kakor »Traktat des Godelinus Persona« (o koralnem petju, avtor je živel 1358—1421) v Haberlovem Kirchenmusikal. Jahrbuch, 1906 in »Der Musiktraktat des Bartholomaeus Anglicus...« (t. j. Bartholomaeus de Glantville; bil je rojen grof Suffolk in je stopil v frančiškanski red); spisal je okoli leta 1366 razpravo o svojstvih reči; v tej je tudi »De musica seu modulatione cantus«; tudi o trobenti in drugih glasbilih piše. To razpravo je priobčil Müller v »Riemann-Festschrift« l. 1909 (ob 60 letnici Riemannovi). Vrsto podrobnih ugotovitev je priobčil tudi v »Zeitschrift für Musikwissenschaft« in »Archiv für Musikwissenschaft«.

Za nas Slovence je bil Müller preoddaljen, da bi bil mogel posegati odnosno vplivati na nas neposredno; vendar velja pibiti, da je bil blagi rajnik izjema med nemškimi učenjaki in je l. 1909 na Dunaju svaril pred prenapetim (nemškim) nacionalizmom v glasbi na svetem mestu.

Osebo sem ga spoznal na Dunaju; od tedaj sva bila v stiku — seveda samo pismeno. — Zadnjikrat mi je pisal 20. novembra 1931, želeč dva članka za »Theologie und Glaube«: o Hukbaldu in o Grefingerju. Kmalu nato je začel bolehati in 18. januarja 1932 podlegel komplikacijam, star 63 let, 3 mesece in 17 dni. Za splošno zgodovino glasbe je njegova smrt trpek udarec pa tudi za cecilijansko gibanje v Nemčiji. Možu — učenjaku in poštenjaku bodi po božjem usmiljenju obilno plačilo.

¹ Od teh (prof. H. Bewerunge iz Maynootha na Irskem, prof. dr. Hermann Müller iz Paderborna, Don Lorenzo Perosi iz Rima ter dr. Karel Weinmann iz Rezn) je sedaj samo še Perosi med živimi.

60letnica Glasbene Matice v Ljubljani.

Podatki o Glasbeni Matici ljubljanski.¹

Ljubljanski meščani so ustanovili leta 1702 društvo Philharmonische Gesellschaft, ki je skrbela za glasbene prireditve v Ljubljani z rednimi koncerti, imela pa je v poznejših letih tudi svojo glasbeno šolo. To društvo, ki obstoja še dandanes kot ljubljanska podružnica Glasbene Matice, je imelo do leta 1870 Slovence in Nemce za svoje izvršujoče člane.

Ko pa je po naših krajih v drugi polovici 18. stoletja močnejše zapihal nemški Drang nach dem Süden, se je narodna nestrpnost naselila tudi v Filharmonično društvo in Slovenci so bili polagoma prisiljeni, da so iz družbe izstopili.

Takrat se je porodila v glavi slovenskega učitelja Kuharjā, ki je deloval nedaleč od Ljubljane pri Devici Mariji v Polju, misel, da bi tudi Slovenci dobili glasbeno društvo, ki bi skrbelo za glasbene potrebe slovenskega naroda. To svojo misel je povedal mestnemu blagajniku, navdušenemu pevcu Vojtehu Valenti, ki se je te misli takoj oprijel in priobčil že leta 1871 v Slovenskem Narodu poziv za ustanovitev društva Glasbene Matice kakor smo imeli že takrat Slovensko Matico za književne potrebe.

Spomladi leta 1872 se je sešel v Ljubljani pripravljalni odbor, ki je vložil začetkom meseca junija deželni vladi v potrditev svoja pravila, ki so bila potrjena 14. julija istega leta.

Ustanovni občni zbor je bil sklican potem dne 23. septembra 1872 v Ljubljani na predvečer zborovanja Slovenskega učiteljskega društva, kajti ustanovitelji Glasbene Matice so bili prepričani, da bo to društvo moglo uspešno delovati le takrat, če podpira njeno delovanje z vsemi silami slovensko učiteljstvo.

Glasbena Matica je bila ustanovljena in takoj začela z delom. Prva njena naloga je bila zbirati slovenske narodne pesmi ter jih pripravljati za tisk, razpisavati nagrade za slovenske umetne in cerkvene zборе ter jih izdajati v tisku. To nalogo je vršila Glasbena Matica od 1872 do 1882 in od takrat dalje do današnjega dne.

Kmalu pa se je pokazala potreba, da mora Glasbena Matica skrbeti tudi za glasbeni pouk slovenske mladine in 15. septembra 1882 je Glasbena Matica ustanovila tudi svojo glasbeno šolo, ki se je iz skromnih začetkov razvila dne 15. septembra 1919 v Prvi jugoslovanski konservatorij Glasbene Matice ljubljanske. Konservatorij je bil potem 1. aprila 1926 sprejet v državno upravo, Glasbena Matica pa si je pridržala še svojo glasbeno šolo, ki šteje danes nad 500 gojencev, dočim jih je imela ob ustanovitvi 27. Iz šole Glasbene Matice so izšli skoraj vsi slovenski glasbeniki, ki delujejo danes v najrazličnejših panogah.

Leta 1891 je ustanovila Glasbena Matica svoj koncertni zbor, ki je tekom 40 let izvajal vsa pomembnejša dela domače in jugoslovanske literature kakor tudi celo vrsto del iz svetovnih, predvsem slovanskih literatur. Pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske je z malimi presledki vodil polnih 25 let sedanji ravnatelj drž. konservatorija v Ljubljani g. Matej Hubad. Presledkoma so bili pevovodje Matičnega zbora: dr. Josip Čerin, Ivan Bržovšek, Niko Štritof, Srečko Kumar, Josip Michl in zadnja tri leta ravnatelj opere Mirko Polič. Zbor je absolvirал tekom 40 let okrog 300

¹ Podatki so od Glasbene Matice same.

velikih koncertov doma in v tujini. Že leta 1896 je priredil dva velika koncerta na Dunaju, pozneje je nastopil večkrat v Trstu, Zagrebu, Opatiji, na Sušaku itd. Leta 1922 je napravil jugoslovansko turnejo s koncerti v Beogradu, Zemunu, Novem Sadu, Subotici in Sarajevu, spomladi leta 1928 je bila češkoslovaška turneja s koncerti v Budjevicah, Pisku, Plznu, Pragi, Olomucu, Brnu in Bratislavi. Jeseni istega leta turneja na Poljsko s koncerti v Moravski Ostravi (CSR), v Krakovu, Katovicah, Poznanju in Varšavi. Na povratku s češkoslovaške turneje je koncertiral zbor na Dunaju. Pozimi leta 1929 pa je šel zbor v Francijo ter priredil koncerte v Nancyu, Merlebachu, Aumetzu, Reimsu, Lilleu, Lensu, Parizu, Dijonu, Grenobleu, Lijonu in naposled v švicarski Genevi.

Po prevratu je Matica ustanovila tudi svoj simfonični orkester pod naslovom Orkestralno društvo Glasbene Matice ljubljanske. Dirigenti orkestra so bili: Karel Jeraj, Emil Adamič, L. M. Škerjanc. Zadnji dve sezoni prireja Orkestralno društvo skupno z opernim orkestrom svoje simfonične koncerte.

Kakor omenjeno, je Glasbena Matica skrbela ves čas svojega obstoja za izdajo slovenskih skladb v tisku ter izdala tekom tega časa nad 150 zvezkov, posamezne v več nakladah.

Poleg tega ima Glasbena Matica svojo koncertno poslovalnico, ki prireja v Ljubljani domače in tuje koncerte, in pa svojo knjigarno, ki zalaga ljubljanski trg z muzikalijami vseh edicij.

Toliko v kratkih obrisih o delu Glasbene Matice.

Prvi slovenski glasbeni festival.

Svojo 60 letnico je proslavila Glasbena Matica s prireditvijo prvega slovenskega glasbenega festivala, ki se je vršil v naslednjem redu:

10. maja se je vršila v veliki dvorani hotela Uniona javna produkcija gojencev šole Glasbene Matice. Nastopil je mladinski zbor pod vodstvom prof. Viktorja Šonca in šolski godalni orkester pod vodstvom prof. Karla Jeraja. (Glej koncertna poročila!)

13. maja ob 20 je bil v dvorani Filharmonične družbe komorni koncert godalnega kvarteta drž. konservatorija v Ljubljani (oddelek komorne šole prof. Jana Šlaisa). Izvajala so se dela skladateljev: Lipovška, Osterca in Škerjanca. (Glej koncertna poročila!)

14. maja dopoldne je bila v veliki dvorani Narodnega doma otvorjena glasbena razstava, ki naj pokaže razvoj glasbe v Sloveniji. Razstavo je uredil prof. dr. Josip Mantuani. Razstava kaže pričetke naše glasbe pred 1000 leti, njen razvoj v protestantski dobi, v dobi reformacije in nas privede mimo leta 1848 v dobo čitalnic do ustanovitve Glasbene Matice 1872, naprej preko dobe Novih Akordov do naše najmodernejše glasbe. Razstava je opremljena s številnimi statističnimi sezname slovenskih glasbenih šol, slovenskih orglarskih mojstrov, izdelovalateljev raznih drugih instrumentov in zvonolivarjev. Razstavo krasi 140 portretov slovenskih skladateljev, ki jih je vse po naročilu Glasbene Matice izdelal prof. Saša Šantel. Velik del razstave zavzemajo skladbe slovenskih skladateljev, tiskane in v rokopisih. Znamenitost razstave so najredkejšje po več sto let stare glasbene knjige, med njimi prva izdaja Gallusa iz leta 1587, Trubarjeva pesmarica, mnoge krasne stare koralne knjige. Poseben oddelek razstave je posvečen slovenski narodni pesmi in nje obdelavi. Med lepo zbirko starih instrumentov domačih mojstrov omenjamo predvsem 250 let stare prenosne orgle, ki so stale nekoč v cerkvi v Grobljah pri Domžalah in so sedaj last g. Sadnikarja, zanimivo »glas harmonikoc«, neke vrste klavir, ki ima mesto strun steklene šipe, potem razna preprosta kmetska godala itd. Razstavljene so tudi številne trofeje Glasbene Matice in raznih naših glasbenikov.

Isti dan zvečer se je vršil simfonični in zborovsko instrumentalni koncert Glasbene Matice v Unionu. (Glej koncertna poročila!)

15. maja dopoldne je bila v frančiškanski cerkvi slovesna maša.² Pri tej so se izvajala: dela Sattnerja (trije prvi deli njegove Missa seraphica), Premrla (trije drugi deli njegove Missa s. Josephi), obe z orglami in orkestrom, Foersterjev gradual in sekvenca ter dr. Kimovčev za to priliko zloženi ofertorij. Matija Tomčeva Slavnostna igra s fugo je odpadla, ker je bil g. skladatelj — ki naj bi jo igral — zadržan. — Ob pol 12 se je vršil v Filharmonični dvorani Gallusov koncert. — Popoldne ob 3 je bil na Kongresnem trgu koncert pevskih zborov »Hlahola«, »Lisinskega« in našega Učiteljskega pevskega zbora. — Zvečer so v operi proizvajali Matija Bravničarjevo opero »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Dirigiral je kapelnik Anton Neffat, režiral Ciril Debevec.

16. maja sta se vršila v Filharmoniji slavnostni občni zbor Glasbene Matice in razvitje zastave, poklonjene Glasbeni Matici ob njenem jubileju od Njega Veličanstva kralja Aleksandra I. Zastavo je blagoslovil g. knezoškof dr. Gregorij Rožman. Ob tej priliki so došla od kralja za Glasbeno Matico in več njenih članov častna odlikovanja z visokimi redovi.

Po končanem slavnostnem zborovanju se je vršilo odkritje spomenikov osmim jugoslovanskim zaslužnim glasbenikom: Jakobu Gallusu, Franu Gerbiču, Mateju Hubadu, Davorinu Jenku, dr. Benjaminu Ipavcu, Vatroslavu Lisinske mu, Stevanu Mokranjcu in p. Hugolinu Sattnerju. Kipi, oziroma poprsja, stoječa na primernih podstavkih, so bila izgotovljena po načrtih našega velikega arhitekta, mojstra prof. Josipa Plečnika. Cel park pred poslopjem Glasbene Matice, ki je bil v letu 1931 prenovljen in preurejen, je s temi kipi postal prava dika mesta Ljubljane.

Popoldne ob pol 1 se je pričelo na velesejmu tekmovanje slovenskih pritrkovalcev. Udeležba je bila velika. Potrkovanje na nove štiri brezjanske zvonove je vobče zelo uspelo. Po dveh urah je bilo zaključeno. Kot razsodnika sta vršila svoj posel kanonik dr. Frančišek Kimovec in p. Hugolin Sattner. Osem v ta namen določenih nagrad so dobili pritrkovalci iz Rovt pri Logatcu, iz Št. Vida pri Stični, Smlednika, z Brezij, Vodic, z Zg. Brnika pri Cerkljah, iz Kroke in Novega mesta.

Ob štirih se je prav tam pričela tekma pevskih zborov, včlanjenih v Hubadovi in Ipavčevi župi. Nastopilo je šest moških in sedem mešanih zborov. Nagrade so prejeli: pevski zbor »Krakovo-Trnovo« iz Ljubljane v III. kategoriji, zbor »Jadranc« iz Maribora v II. kategoriji in zbor »Grafika« iz Ljubljane v I. kategoriji moških zborov. Izmed mešanih zborov pa: »Ljubljanski Zvon« in mariborska Glasbena Matica v I. kategoriji in Celjsko pevsko društvo v II. kategoriji. V razsodišču so bili gg.: Matej Hubad, Stanko Premrl, Oskar Dev, dr. Viktor Novak, dr. Ljudevit Kiš, Kosta Manojlovič in Josip Stoler-Slavenski. — Način, kako je razsodništvo pretehtovalo pevske zборе, je bil morda manj prikladen, ker le preveč matematičen. Kakor je pri pritrkovalcih zmanjkalo nagrad, tako jih je tudi pri pevski tekmi bilo odločno premalo. Dobro so se pripravili in potrudili, pa tudi izkazali vsi zbori. Če bi se bila

² »Cerkven koncert« — kakor smo brali na sporedih — to ni bil in ni mogel biti. Slovesne maše ne moremo in tudi ne smemo imenovati koncert.

tekma vršila n. pr. v Unionu ali sploh na ugodnejšem prostoru, bi bilo za pevce tudi boljše. Diplome so dobili vsi.

Tako se je — hvala Bogu — zaključil povsem uspeli prvi slovenski glasbeni festival kot zelo primerna prireditev ob 60 letnem slavlju Glasbene Matice ljubljanske.

St. Premrl.

Iz odbora Cecilijinega društva v Ljubljani.

Odborova seja se je vršila dne 7. aprila 1932.

Navzočni: Steska, Premrl, Sattner, Mantuani, Janežič, Zdešar, Lavrič, Pivk.

Msgr. Steska poroča, da je v imenu škof. ordinariata naprosil v zadnji seji določene gospode, če sprejmejo mesto organ. nadzornika v treh dekanijah, ki ga niso imele. Vsi trije gospodje so potrdilno odgovorili, nakar jim je škofijski ordinariat poslal dekrete.

Msgr. Premrl poroča, da so nadzorniška poročila do sedaj došla iz dekanij: Ljubljanska okolica, Kranj, Loka, Novo mesto, Semič, Žužemberk, Radovljica, Vrhnika, Ribnica in Trebnje. Manjkajo še poročila iz dekanij Leskovec, Litija, Kočevje, Šmarje, Cerknica in Moravče.

Msgr. Steska predlaga, naj bi se izvolil iz odbornikov Cecilijinega društva ožji odbor, ki naj bi sestavil Pravilnik o ljudskem petju. Osnutek Pravilnika naj bi se razposlal vsem župnim uradom v pogled.

V ta ožji odbor se določijo gospodje: Sattner, Mantuani, Premrl, Kimovec, Janežič in Dolinar.

Ker g. Janežič omeni, da ima majhen osnutek že pripravljen, ga naprosi prof. dr. Mantuani, naj bi dal ta osnutek razmnožiti, da ga dobijo vsi odborniki v pogled in razmišljanje. Za dan prve seje ožjega odbora se določi 21. april ob ¼15. uri v stanovanju svetnika p. H. Sattnerja.

Msgr. Premrl prosi prof. dr. Mantuanija, naj bi on vodil evidenco statistike zvonov.

Končno poroča msgr. Premrl še, da se je na prošnjo za podporo orglarske šole odzvalo le prav pičlo število denarnih zavodov.

* * *

Odsek za uvedbo cerkvenega ljudskega petja je v seji 21. aprila pregledal od g. Janežiča sestavljeni osnutek ter izpopolnjenega izročil škof. ordinariatu. Ordinariat ga razpošlje vsem župnim uradom in njihovim organistom v pogled. Hkrati dobe cerkveni pevovodje nalogo, da sporazumno s cerkvenim predstojništvom narede seznam vseh pesmi, ki jih nameravajo uporabljati pri skupnem petju. Ta seznam bo treba predložiti škof. ordinariatu do 1. septembra 1932. Iz zbranih pesmi se bo sestavilo skupno besedilo, ki naj ga potem ljudstvo dobi v roke. Z adventom t. l. bo postalo ljudsko petje za gotove cerkvene pobožnosti in prilike obvezno.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. Sedanji Praški kvartet (prej Zika-kvartet), ki ga sestavljajo gg. Zika Rihard (I. gosli), Berger Herbert (II. gosli), Černý Ladislav (viola) in Sadlo Miloš (čelo), je koncertiral 14. marca. Izvajal je tri godalne kvartete: Mozartov v G-duru, Martinujev št. 2 in Borodinov v D-duru. Vse tri krasne skladbe so bile vzorno izvedene. — 3. aprila je priredila Hubadova župa velik pevski koncert. Sodelovalo je 16 včlanjenih pevskih zborov, nekaj deželskih, največ iz Ljubljane. Koncert je bil hkrati predtekma za glavno tekmo na glasbenem festivalu. Največje uspehe so dosegli: pevski zbor »Zvon« iz Trbovelj in ljubljanski pevski zbori.

— 9. aprila so mariborski dijaki pod vodstvom prof. Viktorja Schweigerja izvajali slovenske narodne pesmi v mešanem, moškem in ženskem zboru, poleg nekaterih samospევov s klavirjem. Izvajanje je bilo zelo lepo, točno, kar najboljše pripravljeno. Izbera pesmi pa ni bila povsem umestna. — 11. aprila smo z velikim užitkom poslušali koncert našega izvrstnega koncertnega pevca, baritonista prof. Mirka Puglja. Zapel je štiri starejše francoske skladbe Rameauja, Lullyja, Glucka in Gretryja, štiri arije iz Bachovih kantat, dva Schubertovi, dve Schumannovi pesmi (posebno lepe točke) in še štiri novejše francoske pesmi Francka, Faureja in Severaca. Puglja so spremljali: na klavirju g. Lipovšek, na violini in violi g. prof. Jeraj, na oboi g. Janeček. — 17. aprila je v drugič v tej sezoni nastopil mladinski pevski zbor iz Trbovelj, ki je pod vodstvom g. A. Šuligoja pel pesmi E. Adamiča, Kogoja, Grgoševiča, Premrla, Mokranjca, Marolta in Aljaža. Dosegel je tak uspeh, kakor še ne izlepa kak podoben zbor. Dr. Kimovec je zapisal v svojem poročilu o tem koncertu v »Slovenec«: »Zbor naj bi prehodil vso Slovenijo, poslušat naj bi ga prišlo vse; vsakdo bi ob tem radostnem žgolenju dobil obilo plemenitega užitka, za pevce in pevovodje pa bi bil to čudovit zgled.« — 18. aprila je koncertiralo pevsko društvo »Slavec«. Pomlajeni in zelo dobro vežbani zbor je pod vodstvom Krista Perka na pamet zapel štiri težke skladbe: Krekov »Blagor jim!«, dva Grečaniinova zbora in Matzov »Faun«, suito šestih spevov. Velikega napredka tega zbora smo prav veseli in mu čestitamo. — Sledil je 25. aprila I. Nočev klavirski koncert. Ta naš gotovo prvi sedanji klavirski virtuoz je zaigral Brahmsovo Rapsodijo v Es-duru, Mozartovo sonato v A-duru, Bachov veličastni orgelski koncert v C-duru v lastni klavirski priredbi in tri Chopinove skladbe, Balakireva-Glinke skladbo Škerjanček, Tajčičevih šest izrazito balkanskih plesov, Labunskega Fantastičen ples in Vladigerova Foxtrot. Za svoje v celoti in podrobnostih sijajno igranje je žel obilno zasluženega priznanja. — 29. aprila je društvo visokošolsk »Savica« priredilo v stolnici koncert Marijinih pesmi. Izvajanih je bilo šest slovenskih Marijinih pesmi v zboru, dve pesmi v dvo-spevu in dve pesmi v samospěvu. Tri orgelske točke sem izvajal podpisani. Koncert je našel v občinstvu in kritiki ugoden odmev. — Isti večer se je vršila v Unionu Akademija pomladka Rdečega križa na drž. hum. gimnaziji, ki jo je vodil prof. Emil Adamič. — 2. maja je koncertiral zagrebški učiteljski pevski zbor J. U. Z. »Ivan Filipović«. Ta pevski zbor je bil ustanovljen šele pred dvema letoma. Šteje okrog 50 pevcev, največ zagrebških učiteljev. Vodi ga znani hrvatski skladatelj mladi Boris Papandopulo. V koncertu pod naslovom »100 let jugoslovanske zborovske glasbe« je izvajal skladbe Lisinskega, Marinkovića, Zajca, Manojlovića, Krstića, Dobronića, Pavčića, Vrhovskega, Milojevića, Vajsa, Adamiča, Mirka in Papandopula. Skladbe so bile po večini zanimive; zbor, razpolagajoč z dobrimi in lepimi glasovi, je bil dobro pripravljen in je dosegel velik uspeh. — 6. maja se je vršila akademija ob proslavi materinskega dne. Priredilo jo je Kolo jugoslovanskih sester v Ljubljani s sodelovanjem raznih solistov in zborov. — O priliki prvega slovenskega glasbenega festivala v Ljubljani ob proslavi 60 letnice Glasbene Matice ljubljanske se je vršila cela vrsta odličnih koncertov. 10. maja se je vršil vokalno-instrumentalni koncert šole Glasbene Matice ljubljanske o priliki 50 letnice njenega delovanja. Matični mladinski zbor je pod vodstvom prof. Viktorja Šonca izvrstno zapel 9 primernih skladb Dvořaka, Premrla, Sattnerja, in Adamiča s spremljevanjem klavirja in Mirkov Jutranji zvon à capella. Mladinski zbor je v dobrih rokah, poje silno nežno, mehko, čisto intonira, lepo niansira, je ritmično točen, sploh vse hvale vreden. Nadaljnje točke so bile: Bachov koncert za štiri klavirje v a-molu s spremljevanjem godalnega orkestra, Dvořakov Slovanski ples, op. 40, št. 1, ki so ga matični gojenci izvajali 16 ročno na štirih klavirjih, Karel Jerajevi Trije jugoslovanski napevi, Svendsenove švedske narodne popevke in Mozartovi Trije plesi za mali orkester. Klavirske ansamblske točke in orkester je vodil kons. profesor Karel Jeraj. Tudi tu so se gojenci zelo dobro izkazali. — 13. maja se je vršil ko-

morni koncert godalnega kvarteta konservatoristov: Pfeifer Leon (I. violina), Stanič Fran (II. violina), Sušteršič Vinko (viola), Bajde Oton (čelo). Izvajali so konservatorista Marijana Lipovška Godalni kvartet v f-molu, Slavko Osterčev Štiri Gradnikove pesmi za kontraalt in godalni kvartet — kot pevka je sodelovala ga. Franja Bernot-Golobova — in Osterčeve Štiri Heinejeve pesmi v četrtonskem sestavu za višji glas in godalni kvartet — pela jih je gđc. Herta Arko — ter L. M. Škerjančevo Sonatina da camera. Komorni koncert, ki ga je pripravil prof. Jan Šlais, je nudil dela najnovejše slovenske komorne glasbe, ki se razvija v izredno novo, v tehničnem oziru kontrapunktično smer. Lipovšekov kvartet je delan vseskozi kontrapunktično-tematično, prinese raznih zanimivih domislekov, a ne ogreje pa ne. Osterčeve Gradnikove pesmi so zmerno moderne, užitne in poslušavca primejo. Od pesmi, zloženih v četrtonskem sestavu, smo pričakovali več novega, kakor v resnici nudijo. Profesor drž. konservatorija v Pragi, skladatelj g. Alojzij Haba, je ob tej priliki na kratko predaval o četrtonski glasbi. Škerjančev kvartet je zelo živahen in veder, vendar glasbeno silno zapleten. Vse skladbe so bile kar najbolje podane. — Kot glavni koncert našega festivala se je vršil 14. maja simfonični in zborovski instrumentalni koncert Glasbene Matice. Izvajane so bile: Matija Bravničarja Svečana predigra Hymnus slavicus in Slovenska plesna burleska, L. M. Škerjanca Simfonija v enem stavku in Slovenska uvertura, drugi, šesti in sedmi spev iz mojih 7 Sionskih spevov za sopran in orkester, Marija Kogoja Chopiniana, srednja točka iz njegove plesne suite, dva stavka iz Slavko Osterčeve »Suite«, dve Emil Adamičevi legendi za ženski zbor z orkestrom in Anton Lajovčev Psalm 41. in 42. za tenor, mešani zbor in orkester. Sodelovali so: operna pevka ga. Zlata Gjungenac-Gavella, operni pevec g. Josip Gostič, mešani zbor Glasbene Matice in pomnoženi operni orkester. Koncert, ki ga je vodil ravnatelj opere g. Mirko Polič, ki mu je prisostvovalo številno domače občinstvo in obilno tujih gostov, je pokazal našo že dokaj bogato simfonično glasbo v najdostojnejši obliki. Najbolj sta učinkovala Bravničarjeva uvertura in Lajovčev Psalm, kot izvrstna dela so se izkazale pa tudi ostale skladbe. Simfonijo v enem stavku je dirigiral g. Škerjanc sam. Njegove simfonične skladbe so pisane jasno in lahko umevno ter vsled mojstrsko dovršene instrumentacije sijajno zvenijo. — Veliko kulturno delo in znamenit festivalni koncert je bil Gallusov 15. maja dopoldne. Pevski zbor Glasbene Matice nam je pod vodstvom ravnatelja M. Poliča zadel 10 Gallusovih skladb: 8 motetov in dva madrigala v najrazličnejših kombinacijah. Od štiriglasnega moškega ozir. mešanega zbora preko šest- in osem glasnega mešanega zbora do dvanajsterglasnega. Nekaj teh skladb je Matica že izvajala, nekaj smo jih čuli prvič. Zopet smo občudovali našega velikana Gallusa-Petelina, njegovo neizčrpno bogato skladateljsko tehniko in njegovo elementarno bodisi preprosto bodisi slikovito in duhovito izražanje. Izvajanje je bilo tem odličnim skladbam primerno in je vidno učinkovalo. Če bi zbor manj sekal in bolj vezal, bi bilo petje pa še lepše in popolnejše. — Na koncertu slovanske pesmi 15. maja popoldne pred uršulinsko cerkvijo so nastopili: slavni »Hlahok« iz Prage pod vodstvom pevovodje I. Herleja, zagrebški »Lisinski« vod M. Sachsovim vodstvom in naš Učiteljski pevski zbor pod vodstvom S. Kumarja. Vsi so se izredno odlikovali in nam zapeli najlepše iz svojega repertoara. — Isti dan dopoldne je bil v opernem gledališču pevski nastop ljubljanskih srednjih šol.

II. Koncerti drugod. Trboveljski mladinski zbor je priredil v marcu dva koncerta v Belgradu. — Mariborski dijaki so napravili 9. marca koncert v Mariboru. — Glasbena šola v Ljutomeru je priredila dne 13. marca Sattnerjevo in Levstikovo proslavo v Ljutomeru. Izvajali so Sattnerjeve in E. Adamičeve skladbe. — V Ptujju sta se vršila 18. in 20. marca koncerta Praškega godalnega kvarteta. — 28. marca sta združena zbor iz Polja in Sneberij priredila pevski koncert pri Devici Mariji v Polju in izvajala Sattnerjevo Jefejevo prisego. Koncert je vodil g. Žganjar. — Glasbena šola Glasbene Matice v Ptujju je priredila

3. aprila ob 10 letnici svojega obstoja velik koncert. — 9. aprila se je vršil v Celju koncert pevskega zbora Kat. prosv. društva. Vodil ga je g. Močan. — 17. aprila se je vršil koncert pevskega zbora Kat. prosv. društva na Ježici. Vodil ga je g. Cerar. — Isti dan se je vršil v Mariboru velik pevski koncert Ipavčeve župe. Nastopilo je 12 pevskih zborov. Za uvod so nastopili skupni moški zbori pod vodstvom g. Horvata, za sklep skupni mešani zbori pod vodstvom g. Gašpariča. Kot najboljši zbor se je uveljavil pevski zbor Glasbene Matice v Mariboru pod vodstvom g. prof. Vasilija Mirka. Pa tudi cela prireditev je zelo lepo uspela. — 24. aprila je Prosветno društvo v Velikih Laščah priredilo koncert, na katerem je pel oktet visokošolcev iz Ljubljane pod vodstvom g. Avsenaka. — 3. maja se je vršil v Celju dobrodelni koncert Glasbene Matice. — V Mariboru so 3. in 4. maja proslavili Haydnovo 200 letnico z dvema velikima koncertoma. Koncert Haydnove instrumentalne glasbe je izvedla Glasbena Matica s svojimi gojenci pod vodstvom ravnatelja Hladek-Bohinjskega. Drugi koncert je priredilo pevsko društvo »Maribor« in izvedlo pod vodstvom svojega pevovodje J. E. Gašpariča Haydnovo »Stvarjenje«. — Učiteljsko društvo za okraj Ljutomer in Gornja Radgona je ob svoji 60 letnici priredilo 5. maja jubilejni koncert v Ljutomeru. — Isti dan se je vršil koncert godbenega društva »Zarja« v Šoštanju. — Isti dan so gojenci drž. moškega učiteljskega društva v Ljubljani priredili v Celju pevski koncert. — 8. maja je društvo visokošolk »Savica« iz Ljubljane napravilo cerkven koncert v kapiteljski cerkvi v Novem mestu. — 12. maja je bil v Ptuju koncert čelista g. Čeneka Šedlbauerja. — 15. maja so učenci škofijske klasične gimnazije v Št. Vidu nad Ljubljano priredili koncert, obstoječ iz glasbenih in pevskih točk. Vodila sta ga prof. Vojteh Hybašek in prof. Matija Tomc. — 23. marca se je vršil v Trziču koncert združenih pevskih zborov iz Trziča, Loma in Kovorja. — Drž. realna gimnazija v Ptuju je priredila s svojimi učenci koncert 14. maja. — 19. maja je bil v Celju klavirski in simfonski koncert šole Glasbene Matice. — 22. maja je bil pevski koncert pevskega okrožja »Stična« v Stični. — 8. maja v Kočevju mladinski koncert. Vodil ga je organist V. Kuntara. — 22. maja je pevski zbor »Gorenjci« v Kamniku proslavil p. H. Sattnerjevo 80 letnico s koncertom v frančiškanski cerkvi.

St. Premrl.

Dopisi.

Jesenice. V dopisu »Križe pri Trziču« v 1. št. letošnjega C. Gl. je bila indirektno izražena želja po krepkem, številnem in lepem mladinskem zboru. Prej kakor smo mislili, se je naša želja uresničila. Zato moram preklicati tam mimogrede izraženo trditev, da tu pogrešamo tega — kar z največjim veseljem storim.

V soboto pred tiho nedeljo zvečer so se prvič oglasili naši slavčki. Čez 30 krepkih, jasnih glasov pod vodstvom g. organista Jožefa Kelvišarja je zadonelo, da smo se v resnici razveselili. Odločno, brez najmanjšega strahu, kar nekoliko hitro so odpeli: Glasno zapojmo.

Pojó samo deklice iz meščanske in osnovne šole, in sicer dvoglasno. Odložena jim je sobota zvečer in nedelja popoldne. Da bi le stanovitne ostale vse do zadnje in da ne bi nikdar nobena brez vzroka izostala in da bi večkrat (morda vsak mesec) z novo pesmico nastopile. Pa še druge, ki imate veselje in pa dar, pristopite, da se gostota in zaokroženost še poveča.

Tudi pri šolski sv. maši ob nedeljah ob osmih poje šolska mladina pod požrtvovalnim vodstvom gg. učiteljev ozir. učiteljic, in sicer menjaje se meščanska in osnovna šola (meščanska ima eno nedeljo v mesecu). Kar radi poslušamo njihove lepe in čiste glasove. Pojó enoglasno; ko bi jih bilo 100, bi se že bolj uveljavili, pri manjšem številu

se pa ne moremo ubraniti čuta praznote. Zato bi kar želeli dvoglasnega petja. Mešanska šola je zadnjo nedeljo (24. aprila) že pričela; le še tako naprej. Tudi bi zelo pozdravili in prav z veseljem sprejeli semtertja kako novo pesmico. Če bodo naše želje upoštevane, bomo z veseljem poročali. Levko.

Cerknica. Ker se bliža že konec treh let, odkar službujem kot organist v tej dekanjski cerkvi, si štejem v dolžnost, da na kratko poročam o svojem delovanju.

Po sprejemu te službe 1. avgusta 1929 sem uvidel, da me čaka mnogo truda, preden povzdignem zbor toliko, da bo vreden služiti naši farni patroni. To sem, hvala Bogu, že precej dosegel. — Ko je stopil zbor pod moje vodstvo, je bil zelo maloštevilčen, po glasovih ne baš slab. Zbor je obstojal iz osmih glasov: treh sopranov, štirih altov in enega basa. Takoj sem začel z nabiranjem novih članov, najprej moških, potem še ženskih glasov. Hkrati sem uvedel redne pevske vaje: enkrat za ženske, enkrat za moške, dvakrat skupaj. Takoj sem imel vsak teden štiri redne pevske vaje. Spočetka pa je šlo zelo počasi, ker smo začeli prav iz dna glasbene stroke, kajti brez temelja tudi ni viška. Teorija je šla še precej hitro od rok, ker večina pevk je bilo že pri tamburaškem zboru, ki tudi pridno sodeluje pri prosvetnem društvu. Drugi pa so bili pri gasilski godbi, ki naj tudi že na tem mestu povem, da spada že med boljše kakor so pa navadne podeželske gasilske godbe. Pod vodstvom g. Žuljana vneto sodeluje pri procesijah, a žalibog, da ne igra samo cerkvenih skladb. Zato sem se podpisani lotil dela, da za to potrebne pesmi instrumentiram, da čimprej izginejo posvetni komadi pri procesijah.

Ko je bila teorija že precej poznana, sem začel pred vsako pevsko vajo nekoliko razlagati fiziologijo in fonetiko. Pri tem so pevci spoznali, da imajo svoje cerkniško narečje. Ko so se naučili ločevati njih široko zategnjeni e od srednjega in ozkega, so se čutili srečne, ker ta jim je delal že mnogo težkoč, zlasti kadar so nastopali kot igralci na odru. Enake težkoče jim je delal tudi o. Potem so se začeli hitreje poglobljati v podrobnosti, tako da imamo danes že precej lepo, čisto in enotno izgovorjavo.

Samo po sebi je umevno, da je pri takem sestavljanju zbora potrebno po možnosti slabe pevce nadomestiti z boljšimi, ker če pevec zboru nič ne koristi, mu na vsak način škoduje, zlasti pri nas, ker smo pevci radi prostora na koru v zelo slabem položaju. Pravega kora sploh nimamo. Pevski zbor se kar nekako giblje sredi orgel in tvori res pravi spremen »Vox humanæ«. O kakem prostoru za dirigenta sploh ni govora. Tudi se ni bati, da bi se uvedli na kor kaki inštrumenti. Kljub vsem tem neprilikam pa se petje lepo spaja z orglami in po zelo akustični cerkvi lepo zveni.

Te naše orgle stoje že čez sto let. So mehanične z dvema manualoma, in sicer je I. man. zgoraj, drugi pa spodaj. Imajo 18 spremenov, ki niso vsi porabni. Zlasti za spremljanje petja so slabe, ker nimajo nežnih spremenov in premočan je tudi pedal. Za pleno igranje so še kar izvrstne. Velika napaka je v tem, da se v vlažnem vremenu kaj rade razglasijo in začnejo piskati. Zelo bi želeli novih orgel, ki bi res odgovarjale današnji cerkveni glasbi, a sedaj je skoraj nesmiselno vsako besedičenje o tem, ker živimo v tako težkih časih.

Zbor šteje danes 21 glasov: 7 sopranov, 4 alte, 3 tenore in 7 basov. Lahko pa bi bil večji, a škoda, kakor že prej povedano, da imamo tako majhen kor. Sedaj imamo vsak teden po dve redni skupni vaji, ki se jih pevci še precej polnoštevilno udeležujejo, seveda tudi požrtvovalno, ker o kakih plačih ni govora, zato pa moramo biti organisti bolj previdni, da vzdržimo tak red.

Z notami nas preskrbuje še precej povoljno č. g. dekan Juvanec, kateremu gre v tem oziru vsa hvala.

Naučili smo se: v prvi vrsti 6 latinskih maš, od katerih nam je zelo priljubljena Mavova v čast sv. Vincenciju Pavelskemu. Večkrat pride na vrsto tudi lahka Vodopivčeva v čast sv. Tereziji od Deteta Jezusa. Potem nad 30 latinskih spevov: ofertorijev, Tantum ergo itd. Vse pa od slovenskih skladateljev.

Kar se tiče koral, pojemo sledeče: Missa de Angelis, za vse večje praznike introite, Asperges, Tantum ergo, in »V Zakramentu vse sladkosti«.

Slovenske cerkvene pesmi smo peli razen dveh pesmi vse od slovenskih skladateljev, zlasti novejših. Uporabljamo tudi »Cecilijo« in starejše pesmarice. Za ljudsko petje pa največ Premrlovo pesmarico.

Ljudsko petje pri nas tudi napreduje, čeprav počasi. Vsako soboto zvečer pri litanijah in v nedeljo pri popoldanski službi božji, zlasti kadar so pete litanije, poje vsa cerkev, da je veselje. Pred leti niso tako peli. K temu je pripomogel zbor mladih deklet, ki sem jih posebej učil vsak teden z dvema vajama. Te so se raztresle po cerkvi in potegnile tako tudi druge za seboj. Posebno mi ugaja v postnem času, ko molimo vsak večer sv. rožni venec, poje že od nekdaj vsa cerkev, seveda brez orgel, med vsako skrivnostjo eno kitico, ki se nanaša na dotično skrivnost. Prva kitica se glasi: Ko bi duša vedla ti, kaj tvoj Jezus za te trpi, za te, za me, za celi svet (starejši pojó: za cejli svejt in široki e) krvavi pot poti. To pa je tako lepo, da me je, ko sem prvokrat slišal, ganilo kakor še pri nobeni glasbi ne tako. Sčasoma bomo uredili tudi pri maši ljudsko petje. Kar naenkrat to ne gre, ker na žalost moram reči, da tukaj ljudje nimajo preveč razvitega posluha, zato je treba peti zelo dolgo, da pride ljudstvu v ušesa.

Pred enim letom sta nas zapustili dve pevki altistinji. Ena izmed njiju, F. Ronko, je pela na koru že 20 let. Udeležila se je vsako nedeljo po trikrat službe božje. Kaka požrtvovalnost! Daj Bog, da bi se tega zgleda oprijelo mnogo naših pevk in pevcev!

Martin Košnik, organist.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Ave Maria. Marijine pesmi za moški zbor. Uredil Vinko Vodopivec. Samozaložba. Gorica, 1932. Z odobrenjem nadškof. ordinariata dne 25. februarja 1932, št. 402/32. Prodaja se v Kat. knjigarni v Gorici. Libreria cattolica, Gorizia. Cena 5 lir. — Goričani s svojimi zbirkami cerkvenih moških zborov vztrajno nadaljujejo. Zdaj so izdali zbirko 16 Marijinih pesmi, ki so jih uglasbili goriški skladatelji: Emil Komel, Janez Laharnar in Vinko Vodopivec. Najboljše pesmi so Komelove, zlasti št. 4, 6, 8 in 13, ki jih odlikuje plemenita, izbrana melodika, okusne, nevsakdanje harmonije in izčiščen stavek. Njegova št. 1 pa hoče biti bolj ljudska in je prirejena v tem smislu. Ponovitve začetnega besedila v dvojnem ritmu ne odobravam. Laharnarju so se zelo posrečile št. 2, ki je plemenito melodična, jedrnata, in št. 16 z lepim domislekom v drugem delu. Drugi dve njegovi sta preprosti, ki ne povesta kaj posebnega. Pri št. 10 bi svetoval v II. sistemu, II. taktu dati prvemu basu as mesto a, ker se dotični in prejšnji takt določno gibljeta v C-molu (zato: a, h navzgor, as, g navzdol). Vodopivec je prispeval s petimi novimi zbori in dvema prireditvama štirih semenjskih napevov. Ker hoče biti vseskozi ljudski, ga to pripelje večkrat do prevelike preprostosti. Tudi ta ali ona podobnost s kako drugo skladbo mu včasih uide. Št. 14. ima v prvem delu odločno preveč triol. Drgnjenje med I. basom in II. tenorom v I. taktu III. sistema št. 14 (a, b) nekoliko moti. V splošnem bo zbirka svojemu namenu brezdvomno ustrezala in je bodo zlasti goriški moški zbori veseli. Zato jo priporočam.

St. Premrl.

Josip Lavtižar: Slavospevi pri procesiji svetega Rešnjega Telesa. Za sopran, alt, tenor in bas zložil —. Z dovoljenjem ljubljanskega knezoškofijstva z dne 20. aprila 1932, št. 1539. Samozaložba. Rateče-Planica, 1932. Natisnila litografija Čemažar in drug, Ljubljana. — Lavtižar je skladatelj, ki se ga poleg Vavka spominjam še iz otroških let. Njegova latinska maša »Missa Statuit« mi je s svojo rastočo začetno kvinto iz tistih dni v spominu, ko jo je Vavken s svojim zborom tako vneseno čustveno pel, dasi je od tega že več nego štirideset let. Njegov prijazni, gladko, živahno tekoči »Asperges« se, odkar je izšel, še vsako leto večkrat glasi raz kor ljubljanske stolnice. Po svojih preprostih »operetah«, ki so šle po vsej Sloveniji, je znan kakor malokateri drug slovenski skladatelj. — Pričujoči »Slavospevi« so po napevu in harmoniji skrajno preprosti, jasni, brez vsakršnega zapleta, brez kakršnekoli težave. Pa vendar imajo dokaj gibko, druga, zlasti pa tretja in četrta za Lavtižarja kar živahno mero. Ob teh skladbah, ki tako nazorno kažejo, kako srečno bi se bil Lavtižar lahko razvil, je

človeku kar žal, da je trideset svojih najboljših let trdovratno molčal. Pa vsaj zdaj svojo zamudo hiti popravljati, za kar mu bo marsikateri zbor hvaležen, saj te skladbe zmorejo tudi najšibkejši zbori.

Pesem »Praznika svetega« je v resnici še mnogo lepša in živahnejša, kakor jo kaže izdaja. Mera (ritem) je nekoliko nerodno zapisana. Skladba naj se tako-le prepiše v štiričetrtinsko mero, pa bo vse drugače živa in se neko neprestano obotavljanje in pomišljanje ne bo več čutilo:

Če pravim, da so harmonije skrajno preproste, moram takoj pridodejati, da so poleg glavnih treh (tonike, dominante in subdominante) redkeje sicer, pa vselej učinkovito rabljene tudi ostale, teh namestnice: druga, tretja, šesta. Prav tako skladatelj silno varčno, toda učinkovito ravna z modulacijo. Kadar nastopi, ima vselej kaj tehtnega povedati. Samo konec tretje pesmi harmonično nekam slabi. Krepkejšega hoda v sklep bi si človek želel; takega-le n. pr.:

Ovitek je zelo viden, papir izvrsten, tisk vzoren. Cena menda 10 Din za izvod. F. Kimovec.

Vinko Vodopivec: 20 obhajilnih in blagoslovnih pesmi za moški zbor. Drugi natis. Samozaložba. Gorica 1931. — Ta v našem listu že ocenjena in priporočena zbirka je izšla že v drugem natisu. Dobi se v Kat. knjigarni v Gorici. Cena 7 lir.

Razne vesti.

† Dr. Stanko Vurnik. 23. marca 1932 nam je smrt ugrabila tega našega velikega publicista, kritika in znanstvenika. Ljubezen do glasbe je prinesel na svet, rojen kot sin organista Mateja Vurnika 11. aprila 1898 v Št. Vidu pri Stični, in jo pozneje z resnim študijem stopnjeval do velike mere. Po končani gimnazijski maturi je študiral filozofijo v Zagrebu in Ljubljani in dovršil vseučiliške študije leta 1925 z doktoratom iz zgodovine umetnosti. Postal je asistent in pozneje kustos na Etnografskem muzeju v Ljubljani. Tu se je mnogo pečal zlasti z narodopisjem. Izdal je iz te stroke vrsto razprav v Etnologu. V Zborniku za umetnostno zgodovino je objavljajl svojo kot disertacijo napisano razpravo o slikarju Valentinu Mencingerju. Njegovo najvažnejše strokovno delo je »Uvod v glasbo«. »Stil v zgodovini glasbe«, ki je izhajal v »Domu in svetuc« 1931, je ostal nedokončan. Važna je tudi njegova študija o glasbeni folklori na Belokranjskem, ki je izšla v Etnologu IV. in kot posebni odtis (1931). Z vso dušo in z vso močjo svojega velikega talenta je opravljal več let težko delo glasbenega poročevalca v »Slovenec« in »Domu in svetuc«. Tu je bil nenavadno razborit in dosleden v zastavljeni

si smeri. Čeprav je zapisal marsikatero ostro, včasih malce grobo besedo, žaliti ni nameraval. Hotel je vse naše kulturno, tudi glasbeno življenje le dvigniti in izboljšati. Veliko bi bil še rad storil, zmožnosti je imel izredne. Pa je tako hitro odšel od nas. Slovenska kultura žaluje ob njegovem grobu in ga bo ohranila v trajno hvaležnem spominu. Z njegovimi sorodniki prav iskreno sočustvujemo.

G. profesor Marko Bajuk, naš zaslužni zapisovatelj in harmonizator narodne pesmi, neprekosljiv organizator pevskih zborov, predsednik Pevske zveze, urednik in upravnik »Pevca« in mnogo delavni pevovodja in glasbeni pisatelj, je obhajal 29. marca 1932 svojo petdesetletnico. Kat. društvo rokodelskih pomočnikov je slavlencu kot svojemu zaslužnemu pevovodju priredilo zelo lepo proslavo. Ob tej priliki mu tudi »Cerkveni Glasbenik« najiskreneje čestita.

G. dr. Josip Čerin, višji vojni kapelnik v Ljubljani, je stopil v marcu 1932 v pokoj.

Skladatelj Vinko Vodopivec pripravlja za tisk svojih latinskih mašic: 1. v čast sv. Vincencija mučenca in 2. v čast Srcu Jezusovemu.

Dne 1. aprila je preteklo 200 let, odkar se je v mestecu Rohrau ob Leithi rodil prvi klasični mojster instrumentalne glasbe Josip Haydn. Haydn je zlagal za svet in cerkev. Njegova dela so: 150 simfonij, 77 godalnih kvartetov, 30 godalnih triov, 35 klavirskih triov, 20 klavirskih koncertov, 9 violinskih, 6 za čelo, 16 za razne druge instrumente, 12 violinskih, 33 klavirskih sonat; 24 oper in še mnogo raznih drugih skladb. Med cerkvenimi skladbami zavzema prvo mesto njegovih 13 maš, 2 Te Deuma in mnogo drugih cerkvenih skladb. Znan je še posebno po svojih dveh velikih oratorijih »Stvarjenje« in »Letni časik«. Haydn je bil že v življenju skladatelj svetovnega slovesa. In tudi danes po več ko 120 letih njegove smrti — umrl je 31. maja 1809 na Dunaju — njegova slava še ni nič obledela. Pokopan je v mestu Eisenstadt na Gradiščanskem.

Umrli je 4. maja 1932 v Ljubljani g. Franc Röger, ravnatelj tiskarne v pokoji. Blagopokojnik je mnogo let vodil Zadružno tiskarno (prej Milicevo), kjer se je svojčas tiskal »Cerkveni Glasbenik«. Naj počiva v miru!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vsled današnjega izredno dolgega članka o cerkvenem ljudskem petju smo morali več drugih člankov in tudi nekaj ocen novoizšlih cerkvenih skladb (dr. Fr. Kimovčevih Marijinih, od V. Vodopivca urejene cerkvene ljudske pesmarice »Svete pesmice« in Brede Ščekove zbirke Marijinih) odložiti za prihodnjic.

Prihodnja 7. in 8. številka izide — če Bog da — v avgustu.

LISTNICA UPRAVE.

Čenjene naročnike, ki nam letošnje naročnine še niso poslali, nekateri pa še celo za 1931 ne, nujno prosimo, da naročnino takoj poravnajo. List moramo plačevati v tiskarni sproti. Odkrito povemo, da nam izdajanje in vzdrževanje lista v teh razmerah ni lahko. Nekatero naročnike moramo redno vsako leto terjati, mnoge po dvakrat, trikrat. To nam delo otežuje in stroške povečuje. Prosimo zato nasproti listu v tem oziru več pozornosti.

Današnja glasbena priloga (4 strani) prinaša Anton Jobstovo pesem »Srce Jezusovo«, David Doktoričevo Marijino »Kar ima nebeško solnce« in Franc Babičovo »Marija, divni cvet«. Posamezni izvodi po 1 Din 50 par.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za Italijo 50 Din, za Ameriko 1 dolar. Uredništvo in upravništvo: Pred škofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.